

Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova

- Domeniul de intervenție 1: Servicii publice locale -

RAPORT de evaluare a potențialului de cooperare intercomunitară în cadrul clusterului Tătărauca Veche

Februarie 2015

Ministerul Dezvoltării
Regionale și Construcțiilor

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor

ADR Nord
AGENȚIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ NORD

Cooperare pentru dezvoltare

cooperare
germană
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Publicat de:

Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) GmbH

Sediul social:

Bonn și Eschborn, Germania

Friedrich-Ebert-Allee 40
53113 Bonn, Germany
T +49 228 44 60-0
F +49 228 44 60-17 66

Dag-Hammarskjöld-Weg 1-5
65760 Eschborn, Germany
T +49 61 96 79-0
F +49 61 96 79-11 15

E info@giz.de
I www.giz.de

Autori:

Liubomir Chiriac, Ana Maria Veveriță, Olga Mînzatu, Ion Tornea, Angela Secrieru

Elaborat de:

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) "Viitorul"

Elaborat în cadrul:

Proiectului "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova", implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), în numele Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și cu suportul Guvernului României, Agenției Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Uniunii Europene.

Partenerii proiectului:

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova
Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord

Opiniile exprimate în prezentul text aparțin autorului/autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al agenției de implementare, finanțatorilor și partenerilor proiectului.

Chișinău, Februarie 2015

Cuprins

Abrevieri și acronime.....	4
Dezvoltarea intercomunitară: viziunile principalilor actori.....	5
Secțiunea 1. Sinteze și generalități.....	7
1.1. Raionul Soroca. Date generale.....	7
1.2. Viziunea primarilor din raionul Soroca privind dezvoltarea cooperării intercomunitare	7
1.3. Posibile domenii de cooperare intercomunitară la nivel de raion.....	10
1.4. Populația clusterului Tătărauca Veche.....	10
1.5. Capacitatea financiară a clusterului Tătărauca Veche și istoricul cooperării intercomunitare	11
1.6. Serviciile intercomunitare care pot fi dezvoltate în cadrul clusterului Tătărauca Veche, conform legislației în vigoare	12
Secțiunea II. Evaluarea potențialului și oportunităților de cooperare intercomunitare în clusterul Tătărauca Veche.....	14
2.1. Metodologia și rezultatele cercetării în comuna Tătărauca Veche	14
2.1. Metodologia și rezultatele cercetării în satul Rudi	18
2.3. Serviciile intercomunitare comune identificate de cetățenii din Tătărauca Veche și satul Rudi	23
Secțiunea III. Analiza succintă a domeniilor de cooperare intercomunitară în clusterul Tătărauca Veche.....	24
3.1. Serviciul de asigurare cu apă și canalizare.....	24
3.2. Serviciul privind atragerea investițiilor și dezvoltarea economică a unităților administrativ-teritoriale.....	27
3.3. Serviciu anti-incendiar, salvatori și pompieri	30
3.4. Serviciul privind oferirea consultanței juridice.....	32
3.5. Posibilitatea de extindere a serviciului de iluminare stradală	34
3.6. Serviciu de salubritate	37
3.7. Servicii de dezapezire și plafonare a drumurilor	40
Concluzii și recomandări.....	43
Anexa 1. Acțiuni necesare pentru dezvoltarea locală în Tătărauca Veche	47
Anexa 2. Aprecierea stării actuale a infrastructurii locale în Tătărauca Veche din punctul de vedere al desfășurării unei afaceri.....	48
Anexa 3. Acțiuni necesare pentru dezvoltarea locală în s. Rudi.....	49
Anexa 4. Aprecierea stării actuale a infrastructurii locale în s. rudi din punctul de vedere al desfășurării unei afaceri.....	50
Anexa 5. Forme organizatorico-juridice de cooperare intercomunitară.....	51
Anexa 6. Obiectivele și activitățile unor organizații donatoare	57

Abrevieri și acronime

ADR Nord	Agenția de Dezvoltare Regională Nord
MDRC	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
FEN	Fondul Ecologic Național
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltarea Regională
PCDLI/PNUD	Programul Comun Dezvoltare Locală Integrată/Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
APL	Autoritățile Publice Locale
CIC	Cooperarea intercomunitară
ÎM	Întreprindere municipală
SRL	Societate cu răspundere limitată
SA	Societate pe acțiuni

Dezvoltarea intercomunitară: viziunile principalilor actori

Cooperarea intercomunitară, chiar dacă nu este soluția magică pentru multiplele probleme care există la nivel local, reprezintă, luând în vedere experiența internațională, un mecanism suficient de eficient care poate să contribuie la unificarea eforturilor mai multor actori locali, regionali, naționali și, în același timp, să identifice resursele necesare și să direcționeze energiile umane pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă comunitățile din același areal geografic.

Viziunea ADR „NORD”

Cooperare intercomunitară este un instrument eficient care este necesar să fie conștientizat și implementat cu succes și în regiunea noastră. Comuna Tătărauca Veche, realizând proiectul care ține de iluminare stradală, a demonstrat că poate să lanseze și să gestioneze servicii publice importante. Credem cu certitudine că în cooperare cu comunitățile vecine, cu eforturi comune, pot fi dezvoltate și alte servicii intercomunitare.

Viziunea MDRC privind dezvoltarea intercomunitară

Cooperarea intercomunitară (CIC) devine tot mai populară în Republica Moldova dar rezultate palpabile până la moment nu sunt. Cert este faptul că fără o asociere și lucru în comun rezultate pozitive nu vom avea.

Ținând cont că Întreprinderea municipală în Tătărauca Veche deja există, trebuie să începem să dezvoltăm noi servicii profitabile și eficiente. Acum trebuie să decidem ce activități trebuie să întreprindem pentru ca ideile noastre să fie transpuse și în practică și să decidem în jurul la ce problemă ne asociem căci nu putem să le alegem pe toate o dată. Totodată trebuie să facem o evaluare să stabilim că serviciul este eficient și să propunem și altor primari ca și ei să se implice în această activitate.

Ministerul, conform strategiilor sale, are nevoie de regionalizarea serviciilor pe următoarele priorități: **apă și canalizare, managementul deșeurilor, drumuri și eficiența energetică.**

IDIS "Viitorul" poate contribui la aceasta prin instruirea primarilor cu privire la acestea, să ofere mai multe variante de posibilități de asociere în baza programelor sectoriale.

Viziunea autorităților locale din Tătărauca Veche

În cadrul proiectului "Iluminarea stradală eficientă în comuna Tătărauca Veche" a fost deja creată o asociație care are statut de Întreprindere Municipală și prestează servicii în toate 6 sate din comună. Este absolut necesar ca Întreprinderea Municipală existentă să-și dezvolte și alte servicii profitabile. Un factor negativ care tergiversează dezvoltarea CIC este lipsa descentralizării financiare.

Extinderea spectrului serviciilor Întreprinderii din Tătărauca Veche ar fi foarte benefic din mai multe considerente pentru cetățeni. În acest sens, pentru a avea o cooperare inter-comunitară eficientă este necesar ca serviciile respective să fie organizate și să funcționeze în temeiul principiilor descentralizării, autonomiei locale, desconcentrării serviciilor publice, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale. În acest sens, eventualul proiect inter-comunitar Tătărauca-Veche - Rudi care se va referi la gestionare eficientă a deșeurilor, va oferi, considerăm noi, durabilitate serviciilor inter-comunitare în zona de Nord.

Viziunea autorităților raionale Soroca

Autoritățile raionale din Soroca susțin inițiativele locale ce vin din partea primăriilor predispuse să implementeze mecanismele de cooperare inter-comunitară în scopul soluționării problemelor locale. Comuna Tătărauca Veche este un model în acest sens care poate fi preluat și de alte comunități.

Totodată, urmează a fi aplicată și Cooperarea Intercomunitară dintre localitățile care fac parte juridic din alte raioane, dar geografic sunt în apropiere (conducta Soloneț-Ciripcău). Paradoxal este cazul satului Ocolina, de exemplu, prin care trece țeava cu diametrul de 1 m ce alimentează cu apă mun. Bălți, iar satul nu are apă. În genere, soluționarea problemei alimentării cu apă va permite localităților din r. Soroca să practice irigarea la scară largă în agricultură fapt care îl va face mai atractivă pentru investitori. La moment Consiliul raional Soroca dispune de 14 proiecte care necesită finanțare. O serie din ele, cu siguranță, pot fi implementate prin intermediul cooperării intercomunitare.

Viziunea IDIS „Viitorul”

Luând în considerație experiența instituțională în acest domeniu se poate de afirmat că la etapa inițială, lansarea oricărui proiect de cooperare intercomunitară, presupune identificarea serviciului public intercomunitar, acceptat de cei mai importanți actori, și care ar putea fi dezvoltat și extins. Evident, în contextul respectiv, este necesar de a oferi, pentru autorităților publice locale, suportul logistic solicitat, în scopul demarării acestui proces. În cazul nostru, comunitățile din clusterul Tătărauca Veche tind să identifice și să dezvolte serviciile publice intercomunitare care ar putea rezolva unele probleme locale comune. Ulterior, autoritățile locale, au misiunea să creeze condițiile necesare pentru a asigura accesul populației la serviciile publice respective, creând astfel noi oportunități pentru dezvoltarea durabilă, dezvoltarea capacității de implementare a proiectelor, atragerea investițiilor și creșterea calității vieții locuitorilor. În acest sens, clusterul Tătărauca Veche, prin prisma dezvoltării cooperării intercomunitare, poate servi ca model și pentru alte comunități din raionul Soroca.

Secțiunea 1. Sinteze și generalități

1.1. Raionul Soroca. Date generale

Raionul Soroca este situat în partea de nord-est a Republicii Moldova. Populația totală, la 1 ianuarie, 2014, constituie – 100,12 mii persoane, inclusiv:

- apți de muncă – 57,0 mii persoane;
- pensionari – 15,6 mii persoane;

Primării – 35; Orașe – 1; Localități – 68;

- Numărul agenților economici total - 24826 unități. inclusiv pe formă de proprietate:
- de stat - 83; privată - 24021; mixtă - 29; municipală - 65; colectivă – 270; religioase - 63
- Agricultură: În ramura agriculturii în raion activează 127 agenți economici, peste 22,1 mii gospodării țărănești individuale, industria prelucrătoare e prezentată de 7 întreprinderi mari cu divers profil de activitate,
- *Câștigul salarial mediu* din raion al unui salariat în decembrie curent a atins 3113,6 lei, cu 7,5 % mai mult față de luna decembrie 2011 și cu 1,5 % față de luna noiembrie 2012 . În sfera bugetară salariul mediu a constituit 2335,4 lei , fiind în creștere cu 16,6 % față de perioada similară a anului trecut.

1.2. Viziunea primarilor din raionul Soroca privind dezvoltarea cooperării intercomunitare

Pentru a scoate în evidență viziunea primarilor din raionul Soroca privind dezvoltarea cooperării intercomunitare, aleșilor locali li s-a propus să completeze un chestionar rezultatele cărora au servit pentru evaluarea capacităților de cooperare intercomunitară în raionul Soroca.

Rezultate înregistrate în procesul chestionării au fost următoarele:

- Astfel, conform datelor din cele 13 chestionare, în care locuiesc circa 24 335 persoane (s. Trifăuți, Hristici, Vasilcău, Pîrlița, Oclanda, Egoreni, Ocolina, Bădiceni, Racovăț, Zastînca, Dărcăuți, Vîsoca, Tătărăuca). 11 APL-uri dispun de un Plan strategic de dezvoltare pentru o perioadă mai mare de 3 ani, dintre care în scrierea a 5 s-a ținut cont de politicile și strategiile naționale de dezvoltare. Cât privește disponerea de experiența în cooperarea intercomunitară doar 5 primari au răspuns afirmativ iar 8 negativ.
- Toți participanții la eveniment au afirmat unanim că cooperarea intercomunitară necesită de a fi dezvoltată, aceasta fiind unul din cele mai eficiente instrumente de soluționare a problemelor comunităților.

- Din primăriile prezente, doar 7 au afirmat că cunosc ”nu prea bine” aspectele legale care țin de CIC, iar 6 primării au apreciat cunoștințele sale la acest capitol cu calificativul ”satisfăcător”.
- La întrebarea ” Cine credeți că vă poate ajuta la dezvoltarea cooperării intercomunitare?”, primarii au indicat: Consiliul raional – 8, ADR Nord – 7, Experiența altor primării – 7, ONG – 6, Experți independenți – 4.
- La întrebarea ”Ce localități vecine considerați că ar putea să facă parte dintr-un cluster privind cooperarea intercomunitară?” primarii au răspuns astfel:

Tabelul Nr. 1 Constituirea posibililor clusteri privind cooperarea intercomunitară la nivelul r-ului Soroca

Localitatea centru	Trifăuți	Vasilcău	Oclanda	Egoreni	Ocolina	Bădiceni	Hristici
Localitățile din cluster, cu care s-ar putea de dezvoltat proiecte intercomunitare	Vasilcău , Ruslanovca Inundeni	Volovița, Varîncău, Racovăț, Trifăuți	Iarova, Cremenciug, Balinți, Sobar Balinții Noi	Soroca, Cosăuți	Soroca, Hristici, Voloave, Parcani, Pîrlița	Șolcani, Rublenița, Baxani, Schineni, Dărcăuți, Cosăuți	Baxani, Pîrlița Schineni, Țepilova, Ocolina

Sursa: Realizat în baza chestionarului

Tabelul Nr. 2 Constituirea posibililor clusteri privind cooperarea intercomunitară la nivelul r-ului Soroca

Localitatea centru	Racovăț	Zastîncea	Dărcăuți	Vîsoca	Tătărauca Veche	Pârlița
Localitățile din cluster cu care s-ar putea de dezvoltat proiecte intercomunitare	Volovița Trifăuți	Soroca	Bădiceni, Rublenița	Dărcăuți, Bădiceni, Niorcani, Rudi	Rudi, Vîsoca, Iarova, Oclanda, Cremenciuc	Baxani Ocolina

Sursa: Realizat în baza chestionarului

În principiu, după cum observăm, s-au luat în considerație apropierea localităților din punct de vedere geografic, cât și istoricul cooperării cu alte comunități.

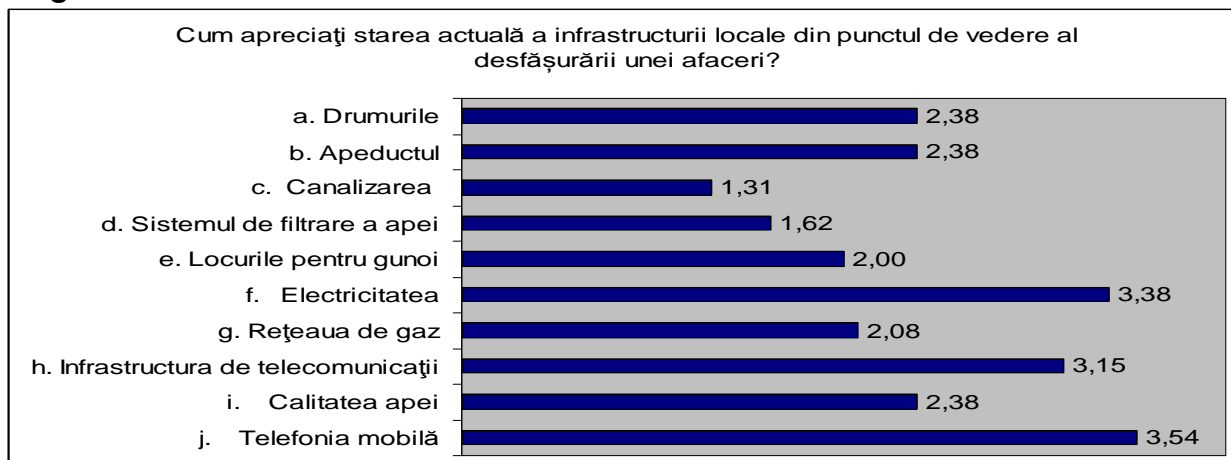
Mai jos a fost evaluată starea actuală a infrastructurii locale din punct de vedere al desfășurării unei afaceri și posibilele domenii de cooperare intercomunitară la nivel de raion.

Cât privește starea actuală a infrastructurii locale, din punctul de vedere al desfășurării unei afaceri (vezi Diagrama 1), notele cele mai înalte (de la 1 la 5) s-au acordat pentru: telefonia mobilă - 3,5, electricitate – 3,38, infrastructură și telecomunicații – 3,15.

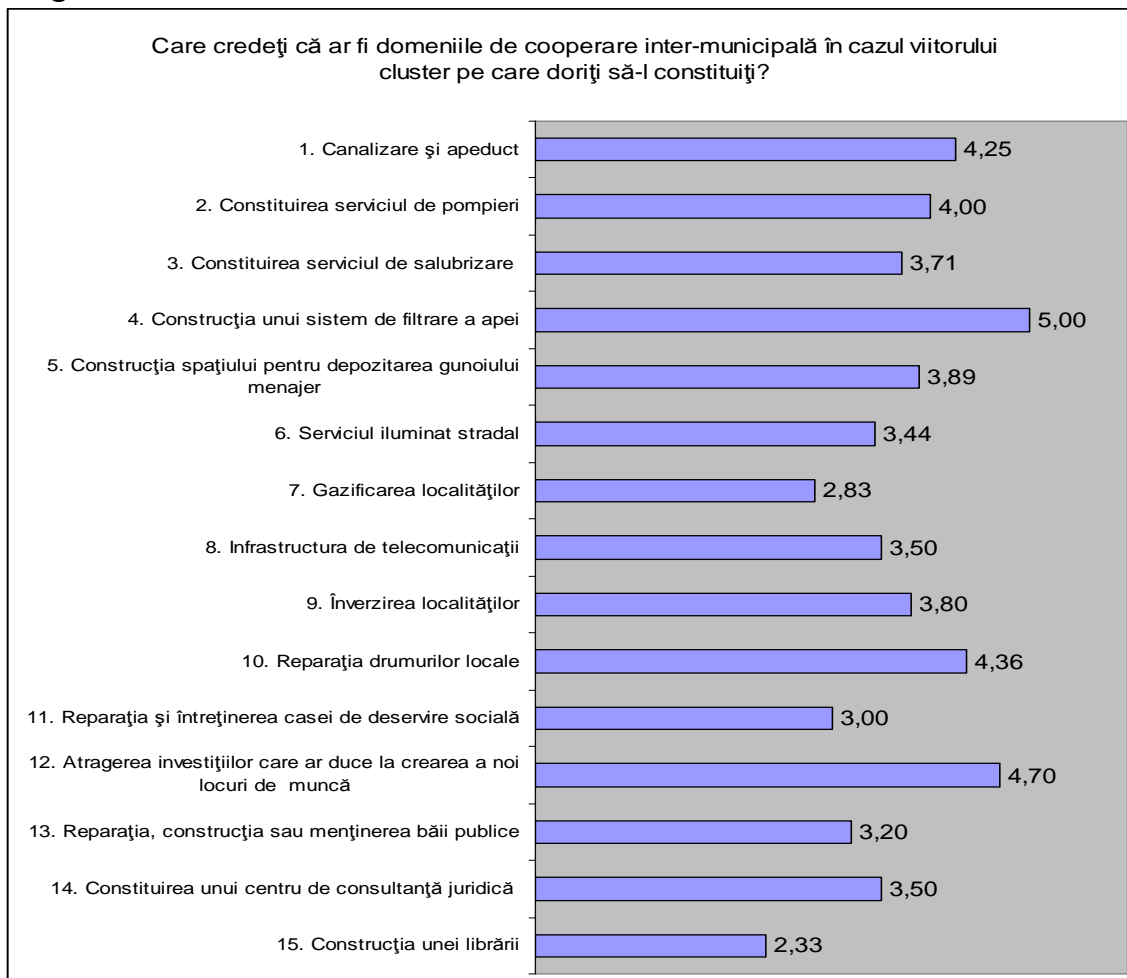
Notele cele mai joase au fost acordate pentru: canalizare – 1,31 și sistemul de filtrare a apei – 1,62.

Diagrama Nr. 1

Posibilele domenii de cooperare intercomunitară (vezi Diagrama 2), pentru care au optat majoritatea primarilor și care a obținut nota maximă a fost "Construcția unui sistem de filtrare a apei" – 5. Pentru "Atragerea investițiilor care ar duce la crearea a noi locuri de muncă" s-a acordat 4,70 iar "Reparația drumurilor locale" a fost plasată pe locul trei ca prioritate, acordându-i-se 4,36.

Diagrama Nr. 2

1.3. Posibile domenii de cooperare intercomunitară la nivel de raion

La nivel de raion, în urma chestionării și discuțiilor avute cu primarii din raionul Soroca, s-au evidențiat următoarele posibile domenii de cooperare intercomunitară, conform priorităților alese:

1. Construcția și gestionarea unui sistem de filtrare a apei
2. Atragerea investițiilor care ar duce la crearea a noi locuri de muncă
3. Reparația drumurilor locale
4. Canalizare și apeduct
5. Constituirea serviciilor de pompieri
6. Salubritate și construcția spațiului pentru depozitarea gunoierului menajer
7. Serviciul înverzirea localității
8. Serviciul Iluminat stradal
9. Constituirea unui centru de consultanță juridică
10. Construcția ori menținerea băii publice

În același timp s-a menționat că circa 70% din cei intervievați au răspuns că nu au suficiente cunoștințe și experiență pentru a lansa proiecte de cooperare intercomunitară. Acest fapt, evident, ar presupune conjugarea eforturilor mai multor actori importanți pentru soluționarea acestei probleme.

1.4. Populația clusterului Tătărauca Veche

Prin clusterul Tătărauca Veche vom înțelege: localitățile Tătărauca Nouă, Decebal, Slobozia Nouă, Niorcani și Tolocănești și Primăria Rudi, care au în calitate de obiectiv identificarea și dezvoltarea unor servicii intercomunitare.

Tătărauca Veche este un sat și comună din raionul Soroca. Satul are o suprafață de circa 1.58 kilometri pătrați, cu un perimetru de 4.90 km. Din componența comunei fac parte localitățile Tătărauca Veche, Tătărauca Nouă, Decebal, Slobozia Nouă, Niorcani și Tolocănești. Localitatea se află la distanța de 31 km de orașul Soroca și la 187 km de Chișinău. Satul Tătărauca Veche a fost menționat documentar în anul 1646.

Comunitățile din clusterul **Tătărauca Veche** au un nivel relativ dezvoltat al infrastructurii locale. Numărul total de cetățeni, conform tabelului 1, este aproape de 3055.

Tabelul 3. Populația clusterului Tătărauca Veche

Nr. d/o	Indicatori	Localitatea							Total
		Tătărauca Veche	Tătărauca Nouă	Decebal	Slobozia Nouă	Niorcani	Tolocănești	Rudi	
1	Numărul gospodăriilor casnice în 2014, unități	196	149	44	108	168	30	578	1273
2	Numărul populației în 2014, persoane	567 (261 b./ 306 f.)	486 (234 b./ 252 f.)	133 (71 b./ 62f.)	314 (155b./ 159f.)	488 (229b./ 259f.)	82 (34b./ /48f.)	1040 (510b. / 530 f.)	3110 (1494 b. / 1616 f.)
3	Numărul populației în 2004, persoane	625 (284 b./ 341 f.)	492 (236 b./ /256 f.)	136 (72 b./ 64f.)	345 (166 b./ 179 f.)	524 (245 b./ 279 f.)	81 (34 b./ /49f.)	1118 (440 b. / 578 f.)	3321 (1575b./1 746 f.)
4	Modificarea anuala a numărului populației prezente, persoane	-9,0	-4,9	-3,2	-3,1	-0,4	-0,3	-5,7	-26,6

5	Ritmul anual de creștere a generării deșeurilor	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
6	Numărul mediu de persoane într-o gospodărie	2,73	2,97	2,36	2,91	3,10	2,60	1,84	2,64
7	Numărul de agenți economici în localitățile clusterului, unități	5	2	0	2	7	0	7	23

Sursa: Primăriile Tătărauca Veche și Rudi

După cum observăm, numărul populației, din clusterul Tătărauca Veche, în anul 2014 s-a micșorat cu 211, aproximativ cu 6%, comparativ cu anul 2004, care era de 3321 de persoane. Iar numărul de bărbați în anul 2014 este de 48%, ori cu 122 de persoane mai puține comparativ cu numărul de femei care reprezintă circa 52%.

Trebuie să menționăm că Tătărauca Veche are o așezare geografică foarte avantajoasă, deoarece se situează în centrul clusterului.

1.5. Capacitatea financiară a clusterului Tătărauca Veche și istoricul cooperării intercomunitare

Localitățile din clusterul Tătărauca Veche sunt plasate la o distanță medie de 9 -10 km una de alta pe drum asfaltat, relativ accesibil pentru cetățeni. Localitățile din clusterul Tătărauca Veche au manifestat în perioada 2010-2013 o dependență considerabilă de transferuri: de la 80% în totalul veniturilor bugetare în cazul s. Tătărauca Veche, până la 45% în cazul s. Rudi. În 2013 în legătură cu transferul competenței legate de întreținerea instituțiilor de învățământ primar, gimnazial, mediu de cultură generală din competența APL de nivelul I în competența APL de nivelul II, ponderea transferurilor se reduce, în contextul unor bugete diminuate.

Dintre impozitele pe proprietate, **impozitul funciar** a înregistrat cele mai mari încasări, impozitul pe bunurile imobiliare nu a reușit să-și impună importanța în finanțarea serviciilor și bunurilor publice locale la nivelul comunităților analizate.

Dintre cele 15 taxe locale reglementate de Codul Fiscal în localitățile din cluster sunt colectate 2 taxe locale: taxa pentru amenajarea teritoriului și taxa pentru unitățile comerciale. Contribuția taxelor locale la formarea veniturilor proprii a fost de 26% în cazul comunei Tătărauca Veche și 14% în s. Rudi, taxa pentru unitățile comerciale înregistrând randamentul cel mai mare. De altfel și numărul de agenți economici este destul de mic, circa 23 în tot clusterul. Din aceste considerente mulți sunt lipsiți de locuri de muncă.

Localitățile din cluster au experiență de colaborare intercomunitară. În perioada funcționării județului Soroca, primăriile Tătărauca Veche și Rudi au constituit o singură primărie. Faptul că în perioada respectivă cetățenii au fost într-o singură unitate administrativ teritorială reprezintă un avantaj pentru eventualele proiecte de cooperare intercomunitară. Memoria colectivă apreciază pozitiv acest moment din istoria comunităților.

Chiar dacă acum nu există resurse suficiente pentru implementarea unor proiecte de cooperare intercomunitară, voința APL-urilor din Tătărauca Veche și Rudi de a soluționa unele probleme în comun este destul de mare.

1.6. Serviciile intercomunitare care pot fi dezvoltate în cadrul clusterului Tătărauca Veche, conform legislației în vigoare

Similar majorității absolute a localităților din Republica Moldova, autoritățile publice locale a localităților din clusterul Tătărauca Veche se confruntă cu mari deficiențe în organizarea și prestarea serviciilor publice. Insuficiența cronică a resurselor financiare, capacitatea administrativă și tehnică limitate condiționează o calitate nesatisfăcătoare a prestării serviciului public de salubritate conform cerințelor stabilite de legislația în vigoare. Domeniile proprii de activitate ale autorităților publice locale, conform, art. 4 din Legea privind descentralizarea administrative Nr. 435 din 28.12.2006 sunt următoarele:

(1) Pentru autoritățile publice locale de nivelul întâi se stabilesc următoarele domenii proprii de activitate:

- a) planificarea urbană și gestionarea spațiilor verzi de interes local;*
- b) colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora;*
- c) distribuirea apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor utilizate și pluviale;*
- d) construcția, întreținerea și iluminarea străzilor și drumurilor publice locale;*
- e) transportul public local;*
- f) amenajarea și întreținerea cimitirelor;*
- g) administrarea bunurilor din domeniile public și privat locale;*
- h) construcția, gestionarea, întreținerea și echiparea instituțiilor preșcolare și extrașcolare (creșe, grădinițe de copii, școli de artă, de muzică);*
- i) dezvoltarea și gestionarea rețelelor urbane de distribuire a gazelor și energiei termice;*
- j) activități culturale, sportive, de recreație și pentru tineret, precum și planificarea, dezvoltarea și gestionarea infrastructurilor necesare acestor tipuri de activități;*
- k) amenajarea piețelor agricole, a spațiilor comerciale, realizarea oricăror alte măsuri necesare pentru dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale;*
- l) instituirea și gestionarea întreprinderilor municipale și organizarea oricărei alte activități necesare dezvoltării economice a unității administrativ-teritoriale;*
- m) construcția de locuințe și acordarea altor tipuri de facilități pentru păturile social vulnerabile, precum și pentru alte categorii ale populației;*
- n) organizarea serviciilor anti-incendiare.*

Mai multe din serviciile menționate mai sus, evident, pot fi prestate eficient prin intermediul cooperării intercomunitare. Din acest punct de vedere, prevederile legislative care pot reglementa cooperare intercomunitară sunt următoarele:

1. Hotărârea Guvernului nr.387 din 06.06.1994 cu privire la aprobarea Regulamentului model al întreprinderii municipale;
2. Anumite prevederi privind cooperarea intercomunitară se regăsesc și în:
  - 2.1. Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală (art.14 alin.(2) lit.j))
  - 2.2. Legea privind descentralizarea administrativă nr.435 din 28.12.2006 (art.5)

3. Anumite aspecte, privind cooperarea intercomunitară, prin prisma serviciilor publice, sunt reglementate și de: Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402 din 24.10.2002 (art.14, alin.(4) lit.e))

Mai multe detalii privind forma organizatorico-juridice a întreprinderilor privind cooperarea intercomunitară se pot găsi la Anexa 5.

Condițiile preliminare și aspectele importante legate de promovarea cooperării intercomunitare țin și de accesarea unor proiecte fie cu finanțare rambursabilă ori nerambursabilă. Acest proces necesită un profesionalism avansat și argumente convingătoare privind fezabilitatea proiectelor identificate. Mai jos vom descrie serviciile intercomunitare care au fost identificate în cadrul meselor rotunde și chestionării unor cetățeni din primăriile respective.

Secțiunea II. Evaluarea potențialului și oportunităților de cooperare intercomunitare în clusterul Tătărauca Veche

Pentru a evalua potențialul și oportunitățile de cooperare intercomunitară în cluster s-a realizat un studiu cantitativ care s-a bazat pe chestionarea cetățenilor atât în comuna Tătărauca Veche cât și în satul Rudi. În continuare vom scoate în evidență opiniile cetățenilor din Tătărauca Veche și ulterior din Rudi.

2.1. Metodologia și rezultatele cercetării în comuna Tătărauca Veche

- **Eșantion:** stratificat, probabilist;
- **Volumul eșantionului:** 25 persoane cu vârstă între 18 și 78 de ani
- **Structura eșantionului:**

Variabila	Grup	Număr Absolut	Procente
Sex	Masculin	10	40%
	Feminin	15	60%
Vârstă	18 – 35 ani	7	28%
	36 – 53 ani	11	44%
	54 – 65 ani	4	16%
	66 – 78 ani	3	12%
Total		25	100%

- **Criterii de stratificare:** regiunea geografică: Nord, raionul Soroca, comuna Tătărauca Veche
- **Eșantionare:** Volumul totalului pe comună a fost calculat proporțional cu numărul majoritar al populației. Chestionarele au fost aplicate "*Organizarea și promovarea cooperării intercomunitare în raionul Soroca, cu accent pe comunitățile vecine cu Tătărauca Veche*", implementat de IDIS Viitorul cu sprijinul financiar al GIZ-ului
  - **Reprezentativitate:** eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a comunei Tătărauca Veche, raionul Soroca, eroare maximală de +5.0%
- **Perioada de culegere a datelor:** 15 august 2014
- **Limba:** Chestionarul a fost redactat în limba română

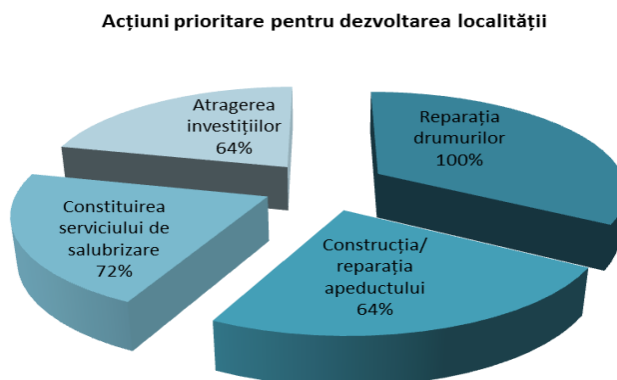
După cum se vede circa 60% din cei chestionați reprezintă femeile iar 40% sun bărbați. Aproximativ, 44% din cei chestionați au vârsta între 36-53 ani.

Mai jos vom examina care sunt răspunsurile la unele din întrebările incluse în chestionar:

1. Care din următoarele acțiuni sunt prioritare pentru dezvoltarea localității, luând în considerare situația actuală din primăria Tătărauca Veche?

Reparația drumurilor este considerată de toți cei 25 de respondenți participanți la chestionar ca fiind prima acțiune prioritară necesară dezvoltării locale a comunei; urmată de reabilitarea apeductului, apreciată de majoritatea populației (18 persoane, 72%). Alte acțiuni considerate de

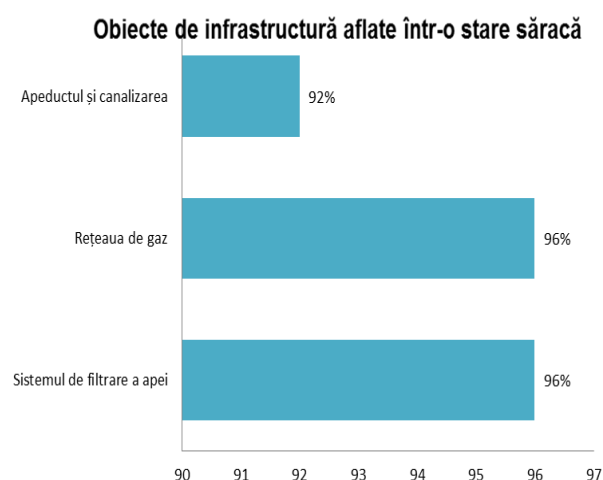
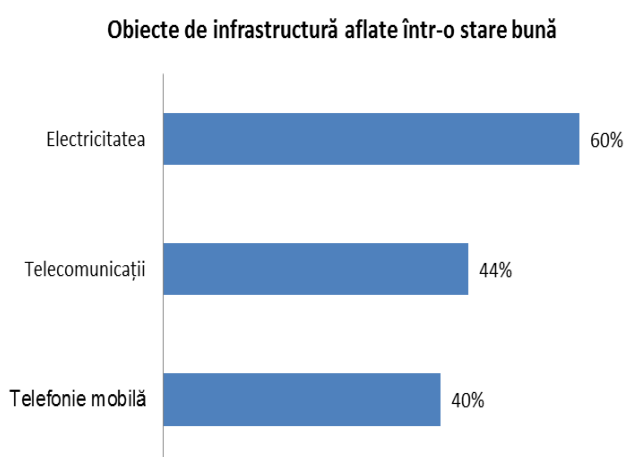
către 64% dintre locuitorii comunei sunt constituirea serviciului de salubritate pe de o parte și atragerea investițiilor care ar duce la crearea noilor locuri de muncă în comunitate, pe de altă parte. (Vezi Anexa 1).

1. Cum apreciați starea actuală a infrastructurii locale în Primăria Tătărauca Veche din punctul de vedere al desfășurării unei afaceri?

Electricitatea, telefonie mobilă și infrastructura de telecomunicații sunt serviciile publice considerate de către cetățenii din comuna Tătărauca Veche ca fiind într-o stare bună. Astfel, 60% dintre respondenți sunt de opinie că serviciul de electricitate se află într-o stare foarte bună, de aceeași părere fiind și 40% dintre locuitori în ceea ce privește serviciul de telefonie mobilă. Totodată, telecomunicațiile și calitatea apei sunt apreciate de aproape jumătate dintre respondenți (40% și respectiv 32%) ca aflându-se într-o stare mai degrabă bună.

Pe de altă parte, ca urmare a faptului că în localitate nu există o parte din servicii publice, aproape toți respondenții intervievați (96%) apreciază sistemul de filtrare a apei și rețeaua de gaz ca fiind niște servicii de o calitate foarte slabă. În aceeași situație se află și starea sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare ca fiind una proastă, apreciate astfel de către 92% dintre cetățeni, servicii urmate de locurile necesare pentru depozitarea gunoierului și starea drumurilor, fapt ce demonstrează că aceste servicii publice ar trebui constituite și/sau dezvoltate în comuna Tătărauca Veche (Vezi Anexa 2).

2. Care ar fi domeniile de cooperare intercomunitară în cazul viitorului cluster pe care doriți să-l constituiți în cooperare cu s. Rudi?

Răspunsurile obținute sunt repartizate în următorul tabel:

	În primul rând		În al doilea rând		În al treilea rând		În al patrulea rând		În al cincilea rând	
		%		%		%		%		%
Canalizare și apeduct	7 (3b./4 f.)	28,0 (12 b./16 f.)	7 (3b./4f.)	28,0 (12b./16.)	1 (0 b./1f.)	4,0 (0 b./4 f.)	2 (0 b./2 f.)	8,0 (0b./8f.)	1 (0f./1b.)	4,0 (0f./4b.)
Constituirea serviciului de pompieri	0	0,0	0	0,0	1 (1b./0f.)	4,0 (4b./0f.)	0	0,0	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)
Constituirea serviciului de salubritate	0	0,0	3 (1b./2f.)	12,0 (4b./8f.)	8 (3b./5f.)	32,0 (12b./20f.)	3 (2b./1f.)	12,0 (8b./4f.)	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)
Construcția unui sistem de filtrare a apei	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	2 (1b./1f.)	8,0 (4b./4f.)	1 (1b./0f.)	4,0 (4b./0f.)	0	0,0
Construcția spațiului pentru depozitarea gunoierului menajer	0	0,0	2 (1b./1f.)	8,0 (4b./4f.)	3 (3b./0f.)	12,0 (12b./0f.)	3 (1b./2f.)	12,0 (4b./8f.)	3 (0b./3f.)	12,0 (0b./12f.)
Serviciul de iluminat stradal	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	0	0,0
Gazificarea localităților	0	0,0	5 (2b./3f.)	20,0 (8b./12f.)	4 (0b./4f.)	16,0 (0b./16f.)	2 (1b./1f.)	8,0 (4b./4f.)	1 (1b./0f.)	4,0 (4b./0f.)
Infrastructura de telecomunicații	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Înverzirea localităților	0	0,0	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	0	0,0	0	0,0	3 (2b./1f.)	12,0 (8b./4f.)
Reparația drumurilor locale	16 (7b./9f.)	64,0 (28b./36f.)	2 (1b./1f.)	8,0 (4b./4f.)	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	2 (0b./2f.)	8,0 (0b./8f.)	2 (1b./1f.)	8,0 (4b./4f.)
Reparația și întreținerea casei de deservire socială	0	0,0	1 (1b./0f.)	4,0 (4b./0f.)	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Atragerea investițiilor care ar duce la crearea a noi locuri de muncă	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	3 (0b./3f.)	12,0 (0b./12f.)	2 (1b./1f.)	8,0 (4b./4f.)	5 (4b./1f.)	20,0 (16b./4f.)
Reparația, construcția sau menținerea băii publice	0	0,0	1 (1b./0f.)	4,0 (4b./0f.)	0	0,0	3 (1b./2f.)	12,0 (4b./8f.)	0	0,0
Constituirea unui centru de consultanță juridică	0	0,0	0	0,0	1 (0f./1b.)	4,0 (4b./0f.)	3 (2b./1f.)	12,0 (4b./8f.)	4 (0b./4f.)	16,0 (0b./16f.)
Construcția unei librării	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1 (0b./1f.)	4,0 (0b./4f.)	0	0,0

Concluzie: Potrivit respondenților, **reparația drumurilor, aprovizionarea cu apă și canalizare, constituirea serviciului de salubritate, atragerea investițiilor, constituirea unui centru de consultanță juridică și gazificarea localității** constituie principalele domenii de cooperare intercomunitară în cazul constituirii viitorului cluster Tătărauca-Veche-Rudi. Astfel, 16 din cei 25 de locuitori chestionați își doresc în primul rând ca în localitatea lor să fie reparat drumul local, serviciu urmat de construcția sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare (7 respondenți, 28%) și construcția sistemului de salubritate, în cel de-al treilea rând, în opinia a 32% dintre locuitori. Pentru că serviciul de gazificare a gospodăriilor implică multe costuri, locuitorii au ezitat să prioritizeze acest serviciu, clasându-l în acest context, în al patrulea rând de către 4 din cei 25 de respondenți.

Luând în considerație cele menționate mai sus, alcătuim tabelul cu următoarele domenii prioritare de dezvoltare a serviciilor:

Servicii intercomunitare identificate de cetățenii din c. Tătărauca Veche	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând	În al patrulea rând	În al cincilea rând
1. Reparația drumurilor locale	64% (28 %bărbați / 36 % femei)				
2. Canalizare și apeduct	28% (12% bărbați / 16% femei)				
1. Canalizare și apeduct		28% (12% bărbați / 16% femei)			
2. Gazificarea localității		20% (8% bărbați / 12% femei)			
3. Serviciul de salubritate		12% (4% bărbați / 8% femei)			
1. Serviciul de salubritate			32% (12% bărbați / 20% femei)		
2. Gazificarea localităților			16% (0% bărbați / 16% femei)		
3. Construcția spațiului pentru depozitarea gunoierului și atragerea investițiilor			12% (6% bărbați / 6% femei)		
1. Constituirea serviciului de salubritate				16% (8% bărbați / 4% femei)	
2. Centru de consultanță juridică, construcția băii, spațiu pentru depozitarea gunoierului menajer				12% (4% bărbați / 8% femei)	
3. Atragerea investițiilor, drumuri locale, apeduct și canalizare				8% (4% bărbați / 4% femei)	

În linii mari putem afirma că serviciile intercomunitare identificate sunt la fel de importante atât pentru femei, cât și pentru bărbați. De exemplu, pentru reparația drumurilor au optat circa 64% dintre care 28% sunt bărbați iar 36% sunt femei. Aceasta ar însemna circa 70% din bărbații participanți la chestionare și circa 60% femei implicate la chestionare. Aproximativ aceeași proporție se respectă și în cazul canalizării și apeductului, unde 12% sunt bărbați iar 16% reprezintă femeile. Tendința respectivă se menține și în cazul celorlalte servicii.

Astfel, putem puncta succint următoarele servicii intercomunitare considerate prioritare din punct de vedere al cetățenilor din comuna Tătărăuca Veche.

Servicii intercomunitare identificate de cetățenii din comuna Tătărăuca Veche	
1.	Reparația drumurilor locale
2.	Canalizare și apeduct
3.	Gazificarea localității
4.	Serviciul de salubritate
5.	Atragerea investițiilor
6.	Construcția spațiului pentru depozitarea gunoierului
7.	Construcția unui sistem de filtrare a apei
8.	Centru de consultanță juridică
9.	Construcția băii

2.1. Metodologia și rezultatele cercetării în satul Rudi

- **Eșantion:** stratificat, probabilist
- **Volumul eșantionului:** 20 persoane cu vârstă între 18 și 65 de ani
- **Structura eșantionului:**

Variabila	Grup	Număr Absolut	Procente
Sex	Masculin	3	15,0%
	Feminin	17	85,0%
Vârstă	18 – 35 ani	2	10,0%
	36 – 53 ani	6	30,0%
	54 – 65 ani	12	60,0%
Total		20	100%

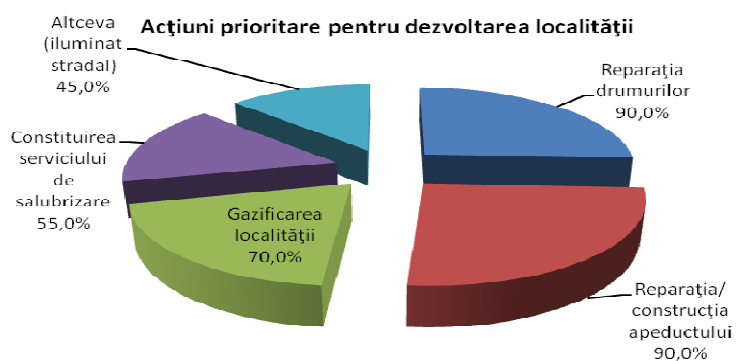
- **Criterii de stratificare:** regiunea geografică: Nord, raionul Soroca, comuna Tătărăuca Veche, satul Rudi
- **Eșantionare:** Volumul totalului pe comună a fost calculat proporțional cu numărul majoritar al populației. Chestionarele au fost aplicate "*Organizarea și promovarea cooperării intercomunitare în raionul Soroca, cu accent pe comunitățile vecine cu Tătărăuca Veche*", implementat de IDIS „Viitorul” cu sprijinul financiar al GIZ-ului
  - **Reprezentativitate:** eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a satului Rudi, eroare maximală de +5.0%
- **Perioada de culegere a datelor:** 15 august 2014
- **Limba:** Chestionarul a fost redactat în limba română

După cum se observă circa 85% din cei chestionați reprezintă femeile iar 15% sunt bărbați. Aproximativ, 60% din cei chestionați au vârsta între 54-65 ani.

Mai jos vom examina care sunt răspunsurile la unele din întrebările incluse în chestionar:

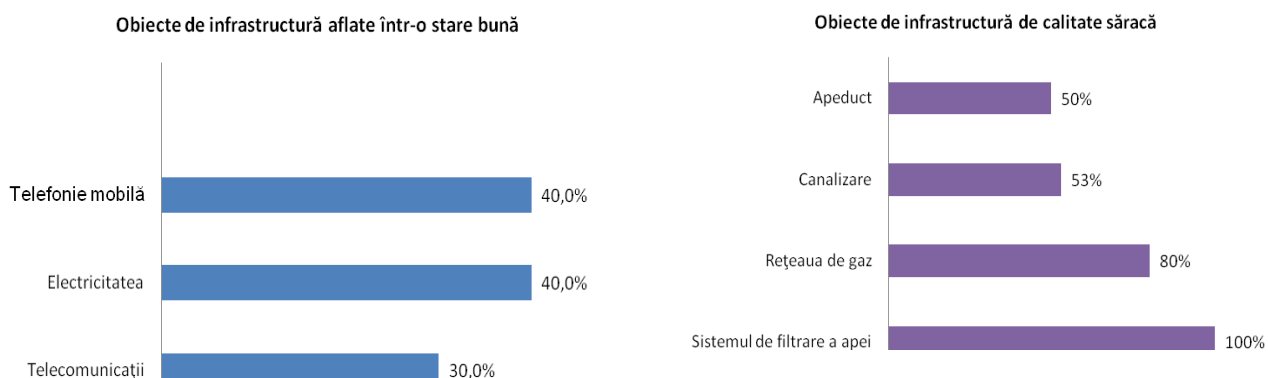
3. Care din următoarele acțiuni sunt prioritare pentru dezvoltarea localității, luând în considerare situația actuală din primăria Rudi?

Potrivit chestionarului, majoritatea populației consideră reparația drumurilor (18 persoane, 90,0%), reabilitarea apeductului (18 persoane, 90,0%) și constituirea serviciului de gazificare (14 persoane, 70,0%) prioritățile de dezvoltare ale localității (Vezi Anexa 3).

4. Cum apreciați starea actuală a infrastructurii locale în Primăria Rudi din punctul de vedere al desfășurării unei afaceri?

Electricitatea și telefonia mobilă sunt serviciile publice considerate de către cetățeni ca fiind într-o stare bună. Astfel, 40% dintre respondenți sunt de opinia că serviciul de electricitate se află într-o stare foarte bună, în timp ce serviciul de telefonie mobilă este considerat de mai mult de jumătate dintre respondenți (65,0%) ca aflându-se într-o stare mai degrabă bună. Într-o stare medie sunt apreciate drumurile locale și calitatea apei din comună, 10 din cei 20 de respondenți considerând că apa din localitate e de o calitate medie. Pe de altă parte, ca urmare a faptului că în localitate nu există o parte din servicii publice, toți cei 20 de respondenți intervievați apreciază starea sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare ca fiind una proastă. Tot în aceeași stare este apreciată de 80,0% dintre respondenți rețeaua de gaz, precum și spațiile pentru depozitarea deșeurilor, apreciată ca fiind într-o stare foarte proastă de către 60,0% dintre locuitori (Vezi Anexa 4)..

5. Care ar fi domeniile de cooperare intercomunitară în cazul viitorului cluster pe care doriți să-l constituiți în cooperare cu c. Tătărauca-Veche?

Răspunsurile obținute sunt repartizate în următorul tabel:

	În primul rând		În al doilea rând		În al treilea rând		În al patrulea rând		În al cincilea rând	
		%		%		%		%		%
Canalizare și apeduct	9 (1b./8f.)	45,0 (5%b./40 %f.)	5 (2b./3f.)	25,0 (10b./15f.)	2 (2f.)	10,0 (10 f.)	2 (2f.)	10,0 (10 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)
Constituirea serviciului de pompieri	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	1	5,0 (5 f.)	0	0,0
Constituirea serviciului de salubritate	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	3 (3f.)	15,0 (15 f.)	1	5,0	3 (2b./1f.)	15,0 (10b./5 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)
Construcția unui sistem de filtrare a apei	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	0	0,0	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)
Construcția spațiului pentru depozitarea gunoierului menajer	2 (2f.)	10,0 (10 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	2 (1b./1f.)	10,0 (10 f.)	1 (1f.)	10,0 (10 f.)	8 (1b./7f.)	40,0 (5 b./35 f.)
Serviciul de iluminat stradal	4 (2b./2f.)	20,0 (10f./10b.)	3 (3f.)	15,0 (15 f.)	5 (5f.)	25,0 (25 f.)	6 (6f.)	30,0 (30 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)
Gazificarea localităților	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	2 (2f.)	15,0 (15 f.)	2 (2f.)	10,0 (10 f.)
Infrastructura de telecomunicații	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Înverzirea localităților	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)
Reparația drumurilor locale	2 (2f.)	10,0 (10 f.)	3 (1b./2f.)	15,0 (15 f.)	6 (1b./5f.)	30,0 (30 f.)	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)
Reparația și întreținerea casei de deservire socială	0	0,0	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	0	0,0	0	0,0
Atragerea investițiilor care ar duce la crearea a noi locuri de muncă	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	0	0,0	2 (1b./1f.)	10,0 (10 f.)	1 (1f.)	5,0 (5 f.)
Reparația, construcția sau menținerea băii publice	0	0,0	2 (1b./1f.)	10,0 (5b./5f.)	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	1 (1b.)	5,0 (5 f.)
Constituirea unui centru de consultanță juridică	0	0,0	0	0,0	1 (1f.)	5,0 (5 f.)	1	5,0 (5 f.)	3 (1b./2f.)	15,0 (5b./10 f.)

Construcția unei librării	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
---------------------------	---	-----	---	-----	---	-----	---	-----	---	-----

Concluzie: Potrivit respondenților, **construcția sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare, iluminare stradală, salubritate și managementul deșeurilor** constituie principalele domenii de cooperare intercomunitară în cazul constituirii viitorului cluster Tătărauca-Veche - Rudi. Astfel, 9 din cei 20 de locuitori chestionați își doresc în primul și în al doilea rând ca în localitatea lor să fie construit sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare, urmat de instalarea iluminatului public și amenajarea unui spațiu necesar pentru depozitarea gunoierului menajer, în cel de-al cincilea rând, în opinia 40% dintre locuitori.

Luând în considerație cele menționate mai sus alcătuim tabelul cu următoarele domenii prioritare de dezvoltare a serviciilor

Servicii intercomunitare identificate de cetățenii din s.Rudi	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând	În al patrulea rând	În al cincilea rând
1. Canalizare și apeduct	45,0% (5 % bărbați 40 % femei)				
2. Iluminat stradal	20,0% (10 % bărbați 10 % femei)				
3. Construcția spațiului pentru depozitarea gunoierului, gazificarea localității și reparația drumurilor locale	10,0% (femei)				
1. Canalizare și apeduct		25,0% (10 % bărbați 15 % femei)			
2. Constituirea serviciului de salubritate, iluminat stradal și reparația drumurilor locale		15,0% (0 % bărbați 15 % femei)			
3. Reparația, construcția sau menținerea băii publice		10,0% (5 % bărbați 5 % femei)			
1. Reparația drumurilor locale			30,0% (0 % bărbați 30 % femei)		
2. Serviciul de iluminat stradal			25,0% (0 % bărbați 25 % femei)		
3. Canalizare și apeduct, precum și construcția unui spațiu pentru depozitarea gunoierului			10,0% (0 % bărbați 10 % femei)		

1.Serviciul de iluminat stradal				30,0% (0 % bărbați 30 % femei)	
2.Constituirea serviciului de salubritate, gazificarea localității și atragerea investițiilor				15,0% (10 %bărbați 5 % femei)	
2. Canalizare și apeduct; spațiu pentru depozitarea gunoiului și construcția băii publice				10,0% (0 % bărbați 10 % femei)	
1. Construcția spațiului pentru depozitarea gunoiului					40,0% (5 % bărbați 35 femei)
2. Construcția unui centru de consultanță juridică					15,0% (5 % bărbați 10 femei)
3. Gazificarea localității					10,0% (0 % bărbați 10 % femei)

Se poate de afirmat că și cazul s. Rudi serviciile intercomunitare identificate sunt la fel de necesare și importante atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Există totuși o mică excepție: majoritatea persoanelor care optează pentru construcția unui spațiu pentru depozitarea gunoiului, serviciu de salubritate și iluminatul stradal, sunt totuși femeile (vezi, prima și a doua alegere).

Astfel, putem puncta succint următoarele servicii intercomunitare considerate prioritare din punct de vedere al cetățenilor din satul Rudi.

Servicii intercomunitare identificate de cetățenii din satul Rudi
1. Canalizare și apeduct
2. Serviciul de iluminat stradal
3. Construcția spațiului pentru depozitarea gunoiului
4. Reparația drumurilor locale
5. Serviciul de salubritate
6. Atragerea investițiilor
7. Centru de consultanță juridică
8. Gazificarea localităților
9. Reparația, construcția sau menținerea băii publice

2.3. Serviciile intercomunitare comune identificate de cetățenii din Tătărăuca Veche și satul Rudi

În tabelul de mai jos identificăm care sunt serviciile intercomunitare comune găsite de cetățeni

Servicii intercomunitare identificate de cetățenii din satul Rudi	Servicii intercomunitare identificate de cetățenii din comuna Tătărăunca Veche
1. Canalizare și apeduct	1.Reparația drumurilor locale
2. Serviciul de iluminat stradal	2.Canalizare și apeduct
3. Reparația drumurilor locale	3.Gazificarea localității
4. Serviciul de salubritate	4.Serviciul de salubritate
5. Atragerea investițiilor	5.Atragerea investițiilor
6. Construcția spațiului pentru depozitarea gunoiului	6.Construcția spațiului pentru depozitarea gunoiului
7. Gazificarea localităților	7.Construcția unui sistem de filtrare a apei
8. Centru de consultanță juridică	8.Centru de consultanță juridică
9. Reparația, construcția sau menținerea băii publice	9.construcția băii publice

Așadar, luând în considerație:

1. opiniile cetățenilor din comuna Tătărăuca Veche și satul Rudi;
2. propunerile reprezentanților APL-urilor;
3. strategiile locale și regionale de dezvoltare,

S-a decis examinarea următoarelor domenii prioritare de cooperare intercomunitară în cazul clusterului Tătărăuca Veche:

- Serviciu asigurare cu apă și canalizare;
- Serviciu privind atragerea investițiilor și dezvoltarea economică; a unităților administrativ-teritoriale;
- Serviciu privind oferirea consultanței juridice;
- Serviciu anti-incendiar;
- Serviciul de iluminat stradal (în cazul satului Rudi);
- Serviciu de salubritate;
- Servicii de dezăpezire și plafonare a drumurilor.

Secțiunea III. Analiza succintă a domeniilor de cooperare intercomunitară în clusterul Tătărauca Veche

În secțiunea respectivă sunt examinate domeniile de cooperare intercomunitară în clusterul Tătărauca Veche, care au fost identificate mai sus, și ar putea fi dezvoltate în cadrul unor servicii intercomunitare. Din acest punct de vedere, potențialele servicii intercomunitare au fost analizate luând în considerație următoarele aspecte:

- Descrierea situației în prezent a acestui serviciu
- Obiectivele serviciului constituit
- Cum se înscrie serviciul respectiv în strategia de dezvoltare națională, locală și regională?
- Cum ar putea fi organizat și întreținut serviciul de apă și canalizare?
- Investițiile preconizate și surse de finanțare
- Analiza SWOT

Astfel, sunt examinate următoarele servicii:

3.1. Serviciul de asigurare cu apă și canalizare

- **Descrierea situației în prezent a acestui serviciu**

Asigurarea populației cu apă potabilă și cu sistem de canalizare a localităților raionului Soroca este la un nivel inferior. Din 68 de localități, în prezent, parțial centralizat se alimentează cu apă 8 localități: or. Soroca, s. Oclanda, Cremenciug, Iarova, Bădiceni, Bulboci, Sobari și Decebal. Restul localității se alimentează cu apă din fântâni, care în proporție de 92% nu corespund normativelor sanitare și standardelor stabilite.

În raionul Soroca, se implementează proiectul Băncii Europene de Reconstrucție și Dezvoltare, care prevede construcția sistemelor de apă și sanitație în câteva localități: s. Rublenița, Zastânca, Regina Maria, Hristici și Egoreni.

În cadrul clusterului Tătărauca Veche - Rudi nu există în prezent sistem centralizat de aprovizionare cu apă și canalizare (în continuare AAC). Gospodăriile casnice, agenții economici și instituțiile publice se alimentează cu apă din fântâni. Sistem de canalizare în genere nu există.

- **Obiectivele serviciului constituit**

Obiectivul general al serviciului AAC constă în consolidarea cooperării dintre APL din comuna Tătărauca și s. Rudi în scopul aprovizionării cu apă potabilă a populației și asigurării utilizării durabile a resurselor de apă. Obiectivele specifice ale serviciului sunt:

1. Reducerea impactului accesului limitat la apă potabilă asupra sănătății populației și a mediului prin crearea și dezvoltarea unui serviciu intercomunal;
2. Construcția sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă, de evacuare și purificare a apelor uzate din localitățile clusterului Tătărauca Veche – Rudi;
3. Îmbunătățirea capacității APL în atragerea și implementare a proiectelor de investiții de cooperare intercomunitară (CIC) în infrastructura utilitară de apă și canalizare;
4. Îmbunătățirea ofertei de servicii de gospodărire a apelor în raionul Soroca, prin extinderea rețelei de alimentare cu apă și canalizare.

- **Cum se înscrie serviciul respectiv în strategia de dezvoltare națională, locală și regională?**

Principalul document de politici din sectorul AAC este **Strategia de alimentare cu apă și sanitație pentru perioada anilor 2014-2028**. Strategia prioritizează intervenții în dezvoltarea sectorului AAC și stabilește *obiectivele de reformă*, care includ, următoarele elemente importante: 1) descentralizarea serviciilor publice AAC pentru autoritățile publice locale de nivelul I; 2) extinderea sistemelor centralizate de aprovizionare cu apă și de sanitație și creșterea ratei de acces a populației la aceste servicii; 3) promovarea principiilor economiei de piață și atragerea capitalului privat. Un aspect important în dezvoltarea regională a serviciilor AAC vizate de Strategie, este cooperarea intercomunitară, care se reflectă într-o condiție obligatorie a unui acord comun de prestare a serviciilor între comunitățile beneficiare și operatorul AAC, înainte de implementarea proiectelor de investiții în infrastructură.

În **Strategia de Dezvoltare Regională Nord**, la *prioritatea 1* Reabilitarea infrastructurii fizice, este prevăzută *măsura 1.1*, care evidențiază extinderea și reabilitarea sistemelor de aprovizionare cu apă, canalizare, stații de epurare și sisteme de irigare. Strategia prevede în această privință abordarea regională pentru funcționarea sistemelor de apă/canal. În acest context, prin serviciul intercomunitar CIC din va fi realizat acest deziderat.

În unul din documentele strategice de dezvoltare ale raionului Soroca - **Politicile Consiliului Raional Soroca pentru perioada anilor 2012-2015** (Decizia nr. 09/1 din 27.12.2011), specifică la *domeniul* Infrastructura și protecția mediului înconjurător, un *obiectiv important* - Servicii calitative de aprovizionare cu apă potabilă și un sistem eficient de evacuare și epurare a apelor reziduale. Aceasta poate fi realizat cu suportul Fondului Ecologic Național (FEN), Fondului de Investiții Sociale din Moldova (FISM), Fondului Național de Dezvoltare Regională (FNDR), precum și prin intermediul altor oportunități.

- **Cum ar putea fi organizat și întreținut serviciul de apă și canalizare?**

Obiectivul activității serviciului public de alimentare cu apă și canalizare îl va constitui gestionarea sistemului de apă și canalizare. Respectiv crearea și funcționarea serviciului de apă și canalizare poate fi divizată în două etape mari: 1) construcția sistemului de apă/canalizare și 2) crearea serviciului public și exploatarea sistemului construit.

La *etapa I - construcția sistemului de apă și canalizare* este necesar de a întreprinde următoarele acțiuni:

- Elaborarea studiilor de pre-fezabilitate și fezabilitate, care vor oferi argumentările tehnice și economice, precum și soluțiile de construcție a sistemului de apă/canal;
- Elaborarea și verificarea proiectului tehnic de execuție, a devizului de cheltuieli;
- Identificarea potențialilor finanțatori (analiza ofertelor donatorilor naționali, a programelor și proiectelor internaționale, a ambasadelor străine, înfrățirea cu localități de peste hotare) și studierea condițiilor/regulilor de finanțare;
- Elaborarea notei conceptuale și a cererii de finanțare;
- Depunerea cererii de finanțare și a documentelor aferente (studiul de fezabilitate, proiectul tehnic, devizul de cheltuieli, scrisori de parteneriat, etc.);

- Obținerea finanțării și semnarea contractelor/acordurilor de implementare;
- Construcția sistemului de apă și canalizare (elaborarea caietului de sarcini; selectarea managerului de proiect, a antreprenorului și a responsabilului tehnic; desfășurarea lucrărilor de construcție; recepția lucrărilor și darea în exploatare).

La *etapa II* se vor examina oportunitățile de gestionare a serviciului de apă și canalizare, precum și selectarea celei mai optime din ele. Astfel, acest serviciu poate fi organizat prin mai multe modalități, cele mai importante fiind:

- 1) Extinderea activității Întreprinderii Municipale „Tătărauca Service” spre un nou domeniu – gestionarea sistemelor de apă/canalizare și spre o nouă localitate – s. Rudi.
- 2) Crearea asociației intercomunitare a utilizatorilor de apă.

Prima variantă are avantajul că deja funcționează ÎM „Tătărauca Service”, care are contracte semnate și întreține baza de date cu consumatorii din comună. Prin extinderea activității întreprinderii se va consolida baza ei tehnico-materială, iar serviciul public nou-creat nu va avea nevoie de cheltuieli suplimentare de întreținere, spre deosebire de *varianta asociației intercomunitare a utilizatorilor de apă*, unde va fi nevoie de lansat activitatea acesteia de la zero (căutarea sediului, dotarea lui cu echipament, selectarea și angajarea personalului).

Pentru funcționarea eficientă a serviciului se va elabora un plan de dezvoltare a sistemului public de aprovizionare cu apă și canalizare, care va asigura încorporarea priorităților de dezvoltare în planurile/strategiile de dezvoltare locală, raională și regională, stabilirea unui consens decizional în ceea ce privește prioritățile de dezvoltare a acestui domeniu și promovarea conceptului de sistem integrat de aprovizionare cu apă și canalizare la nivel local și regional.

Pentru crearea serviciului vor fi elaborate și aprobate:

3. Acordul de Cooperare Intercomunitară, semnat și aprobat de autoritățile publice locale din ambele unități administrativ-teritoriale
4. Regulamentul privind exploatarea sistemului de apă/canalizare la nivel intercomunitar
5. Deciziile Consiliilor locale-parte a Acordului de Cooperare Intercomunitară de aprobare a tarifelor pentru serviciile de salubritate. Tarifele vor fi stabilite separat pentru persoane fizice și juridice, în baza unei analize economice și cu consultarea cetățenilor.

Serviciul va fi întreținut prin achitarea plăților pentru consumul respectiv de către toți beneficiarii cu care se vor semna contractele respective.

• **Investițiile preconizate și surse de finanțare**

La etapa actuală este complicat de a face o estimare a necesarului de investiții pentru crearea și funcționarea serviciului public AAC: 1) construcția sistemului și 2) întreținerea AAC.

Totuși, inițial trebuie de elaborat studiul de fezabilitate (minim de 100 mii lei) și documentația tehnică de execuție (minim de 250 mii lei) care vor stabili soluțiile tehnice și costurile financiare.

Surse potențiale de finanțare sunt diferite, cum ar fi: bugetul local, bugetul raional, bugetul de stat (anexa 6), FEN, FNDR, FISM, sursele donatorilor străini: PNUD, programe și proiecte ale guvernelor țărilor UE, etc.

- **Analiza SWOT**

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> • Existența și funcționarea Întreprinderii Municipale „Tătărauca Service” • Cooperare formalizată cu ADR Nord și GIZ Moldova • Implementarea în c. Tătărauca Veche a unui proiect CIC –pilot în eficiența energetică. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potențial redus al funcționării serviciului public AAC pentru un număr mare de localități raportat la numărul de beneficiari finali. • Venituri reduse ale populației și lipsa de locuri de muncă.
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unei viziuni strategice la nivel național, regional și local în domeniul AAC • Creșterea numărului donatorilor și extinderea posibilităților de finanțare • Extinderea activității și ariei geografice de deservire a ÎM „Tătărauca Service”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Responsabilitățile fragmentate ale actorilor la nivel național, definite incomplet sau suprapuse • Coordonarea insuficientă între structurile existente, referitor la programarea monitorizarea investițiilor AAC • Dezvoltarea necoordonată a infrastructurii AAC la nivel local, fără supraveghere coerentă la nivel național și regional.

3.2. Serviciul privind atragerea investițiilor și dezvoltarea economică a unităților administrativ-teritoriale

- **Descrierea situației în prezent a acestui serviciu**

În clusterul Tătărauca Veche-Rudi se atestă o situație economică precară, caracterizată prin mai mulți indicatori, cum ar fi: investiții reduse în dezvoltarea businessului, nivel de șomaj ridicat și o discrepanță mare cu alte zone ale raionului Soroca în cea ce privește ocuparea forței de muncă, orientarea activităților economice preponderent spre sectorul agricol, care este în prezent puțin competitiv. Astfel, aceste cauze au condus la subdezvoltarea economico-socială a comunităților date, degradarea infrastructurii tehnico-edilitare, scăderea numărului de locuitori și implicit la subdezvoltarea zonei respective în comparație cu altele din raionul Soroca.

La nivel local nu există persoane, ONG-uri sau alte instituții capabile în mod constant să atragă resurse și să implice locuitorii în elaborarea, administrarea proiectelor investiționale în diferite domenii. În acest context, este crucială identificarea de noi sisteme și mecanisme pentru atragerea investițiilor și dezvoltare economică locală, dar și dezvoltarea capacităților localnicilor în managementul proiectelor. Mai ales că potențialul uman dezvoltat în baza proiectului de eficiență energetică susținut de GIZ – Moldova implementat în c. Tătărauca Veche poate fi consolidat în continuare prin crearea unui serviciu public care să atragă investiții și să dezvolte noi parteneriate cu diferiți actori sociali.

- **Obiectivele serviciului constituit**

Scopul general al serviciului public privind atragerea investițiilor și dezvoltarea economică a unităților administrativ-teritoriale este sprijinirea autorităților publice locale, societății civile, antreprenorialului și comunităților în ansamblu din clusterul Tătărauca Veche - Rudi pentru fortificarea eforturilor comune în asigurarea dezvoltării economice și creșterea nivelului de trai.

Obiectivele specifice ale serviciului de atragere a investițiilor și dezvoltare economică locală:

1. Stabilirea și consolidarea parteneriatelor intercomunitare, regionale, internaționale între autoritățile publice locale, societatea civilă și comunitatea de afaceri în vederea impulsivării economiei.
2. Conceperea, derularea, managementul proiectelor și programelor de dezvoltare durabilă locală și regională, cu finanțări publice și private, interne și externe.
3. Colaborarea cu instituții ale administrației publice locale, regionale, transfrontaliere pentru încurajarea și susținerea procesului dezvoltării durabile.
4. Organizarea și desfășurarea activităților de informare, instruire, consultanță, expertiză la elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiilor de dezvoltare.

• **Cum se include serviciu respectiv în strategia de dezvoltare locală și regională?**

Implementarea ideii creării serviciului intercomunitar de atragere a investițiilor și dezvoltarea economică este conformă cu mai multe documente strategice de dezvoltare.

Astfel, în **Strategia de Dezvoltare Regională Nord**, *obiectivul general* urmărește dezvoltarea echilibrată a RDN, prin diversificarea activităților economice cu un capital uman competitiv pe piața muncii și prin deschiderea spre inovațiile tehnologice prietenoase mediului înconjurător. Două din obiectivele specifice sunt relevante dezvoltării economice: îmbunătățirea mediului de afaceri prin susținerea dezvoltării antreprenorialului și inovațiilor tehnologice în regiune; ridicarea gradului de ocupare prin creșterea competitivității capitalului uman pe piața muncii și crearea noilor locuri de muncă.

De asemenea, în Strategie este stipulată *prioritatea 2*. Susținerea dezvoltării sectorului privat și a pieței forței de muncă, care prevede crearea infrastructurii de afaceri din RDN, susținerea IMM-urilor, contribuția la integrarea producerii mărfurilor și serviciilor din regiune în sisteme clusterizate, crearea locurilor de muncă și sporirea ratei de ocupare. Astfel este necesară sporirea performanței în agricultură și diversificarea activității economice. Iar dezvoltarea sectorului privat este imperativă pentru creșterea dinamică a regiunii și crearea locurilor de muncă.

În **Politicile Consiliului Raional Soroca pentru perioada anilor 2012-2015** (Decizia nr. 09/1 din 27.12.2011), se specifică la *domeniul* Administrație eficientă, dezvoltarea relațiilor transfrontaliere și atragerea investițiilor extrabugetare, un *obiectiv important* - Dezvoltarea capacităților actorilor comunitari pentru susținerea și promovarea procesului de dezvoltare durabilă, integrare europeană și cooperare transfrontalieră. *Un alt domeniu* din cadrul aceluiași document - Dezvoltare agricolă, industrială și comercială, are stipulat *obiectivul* Susținerea Întreprinderilor Mici și Mijlocii, informarea continuă privind protecția consumatorilor de către organele respective.

Prin crearea serviciului intercomunitar de atragere a investițiilor și dezvoltarea economică va fi realizat o parte importantă din *obiectivul 3* Centru economic competitiv din **Planul strategic local al c. Tătărauca Veche**, aprobat de Consiliul Local, Decizia nr. 1/1 din 24.01.2012.

• **Cum ar putea fi organizat și întreținut serviciul?**

La etapa inițială pot fi examinate 2 variante de organizare a serviciului intercomunitar de atragere a investițiilor și dezvoltare economică locală:

- 1) Extinderea activității Întreprinderii Municipale „Tătărauca Service” spre un nou domeniu – managementul proiectelor investiționale și spre o nouă localitate – s. Rudi. În asemenea caz, în cadrul întreprinderii va fi angajat un manager de proiecte, care va avea responsabilități și sarcini stipulate în fișa postului.
- 2) Angajarea unui specialist, remunerarea fiind achitată, în baza unui contract de muncă, de către ambele Primării. Contractul va specifica foarte clar sarcinile și rezultatele ce urmează a fi atinse în urma realizării contractului respectiv. Astfel, în asemenea caz, angajarea managerului de proiecte se va face pentru elaborarea/implementarea unor proiecte concrete, elaborarea/monitorizarea strategiilor locale/microregiunii și perioade distincte de timp.

Pentru funcționarea eficientă a serviciului se va elabora un plan de acțiuni care va fi coordonat cu ambele primării. Periodic îndeplinirea și modificarea planului va fi analizată și discutată la ședințele Consiliilor Locale Tătărauca Veche și Rudi.

De asemenea, este importantă crearea unei strategii de obținere a fondurilor, care trebuie să ia în calcul mai multe elemente, printre care: posibilitatea de acțiune pe termen lung; existența unor surse de finanțare variate, care asigură stabilitate proiectelor derulate; cunoașterea ciclului financiar al instituțiilor finanțatoare; alocarea optimă a fondurilor; modalitățile eficiente de atragere a fondurilor.

Un alt factor important, este implicarea plenară a APL în mobilizarea comunităților în susținerea ideilor, inițiativelor, care urmează a fi materializate în diferite proiecte. Această implicare poate fi realizată sub diferite modalități: grupuri de inițiativă, acordarea de co-finanțări, participarea la colectarea și sistematizarea diferitor informații necesare pentru elaborarea proiectelor și a strategiilor, etc.

• **Investițiile preconizate. Surse de finanțare potențiale.**

Mărimea investițiilor se va reduce la achitarea remunerației respective a managerului de proiect pentru elaborarea și/sau administrarea proiectelor. Sursele potențiale de finanțare vor depinde de forma organizatorică aleasă:

- 1) în cazul realizării serviciului prin intermediul Întreprinderii Municipale „Tătărauca Service” – din contul veniturilor/surselor proprii ale întreprinderii;
- 2) în cazul angajării unui manager de proiecte – în baza surselor bugetelor locale.

Indiferent de forma organizatorică selectată a serviciului, în cazul câștigării unui proiect, remunerarea managerului de proiecte va fi indicată ca una din sursele de co-finanțare ale proiectului respectiv.

De asemenea, la unele tipuri de proiecte (de exemplu, la cele transfrontaliere ale Uniunii Europene) se accepta la categoria costuri eligibile remunerarea managerului de proiect și a experților. Astfel, cheltuielile respective din contul surselor bugetare sau a întreprinderii municipale pot fi suportate de către alți finanțatori. Mărimea remunerației nete a unui manager de proiect, lunar, este recomandată să fie de minim 5,5 - 7 mii lei.

• **Analiza SWOT.**

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> • Experiență în atragerea investițiilor de la donatori străini • Inițiere în managementul proiectelor a funcționarilor Primăriei. • Cooperare formalizată cu ADR Nord și GIZ Moldova. 	<ul style="list-style-type: none"> • Venituri reduse ale populației și lipsa de locuri de muncă • Cooperare insuficientă dintre APL din c. Tătărauca Veche și Rudi în implementarea unor idei, proiecte și servicii publice comune.
Oportunități	Riscuri

<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea numărului donatorilor și extinderea posibilităților de finanțare • Extinderea activității și ariei geografice de deservire a ÎM „Tătărăuca Service”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neacceptarea de către donatori a proiectelor elaborate de serviciul public • Lipsa susținerii din partea comunităților a elaborării și implementării proiectelor.
---	--

3.3. Serviciu anti-incendiar, salvatori și pompieri

• Descrierea situației în prezent a acestui serviciu

Pe parcursul dezvoltării sale, serviciul de salvatori și pompieri a suportat unele restructurări, la moment perfecționând baza juridică, economică și socială a apărării împotriva incendiilor și altor situații excepționale, precum și reglementarea în domeniul asigurării protecției de la dezastre în vederea protejării cetățenilor și bunurilor acestora. Cu toate acestea, problema asigurării cetățenilor de la incendii și alte situații excepționale în localitățile rurale îndepărtate de la subdiviziunile de salvatori și pompieri atestați, este actuală, iar necesitatea instituirii entității de voluntari fiind una oportună.

În mediul rural există probleme acute ce țin de starea social-economică, distanța mare de la subunitățile de salvatori și pompieri atestați, lipsa serviciului salvatori și pompieri departamental și teritorial, starea defectă a surselor de alimentare cu apă pe timpul incendiilor, insuficiențele considerabile ale sistemului de implementare a tehnologiilor moderne și a realizărilor științei, de extensiune a cunoștințelor cetățenilor, precum și a serviciilor de marketing, informaționale și de consultanță.

Măsurile privind asigurarea cu salvatori și pompieri în clusterul Tătărăuca Veche - Rudi sunt efectuate în prezent de către serviciul anti-incendiar. Acest serviciu este format în baza Detașamentului salvatori și pompieri al raionului Soroca, care dispune de 4 unități auto de intervenție. La toate obiectivele cu pericol incendiar sunt formate grupe (subgrupe) de stingere a incendiilor, care deservește localitățile raionului.

• Obiectivele serviciului constituit

Serviciul intercomunitar anti-incendiar va fi orientat spre consolidarea serviciului salvatori și pompieri de nivel raional, în vederea îmbunătățirii prevenirii și stingerii incendiilor, salvării vieților omenești și bunurilor materiale de la incendii și alte situații excepționale în localitățile din clusterul Tătărăuca Veche - Rudi, dar și din comunitățile învecinate.

• Cum se include serviciu respectiv în documentele strategice de dezvoltare?

Serviciul intercomunitar anti-incendiar este în strictă conformitate cu prevederile **Programului de consolidare a serviciului salvatori și pompieri în localitățile rurale ale Republicii Moldova** (Hotărârea Guvernului nr.202 din 14.03.2013). Scopul acestui Program rezidă în consolidarea unui sistem funcțional, modern și compatibil cu prevederile Uniunii Europene la compartimentul prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor excepționale și incendiilor în localitățile rurale ale Republicii Moldova, prin crearea posturilor teritoriale de salvatori și pompieri, consolidându-se 2-3 localități, care vor reprezenta forța primară de intervenție până la sosirea forțelor de bază atestate ale Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale.

În conformitate cu Programul de consolidare a serviciului salvatori și pompieri în localitățile rurale ale Republicii Moldova (în continuare Program) se prevede ca în

raionul Soroca să fie create 2 posturi teritoriale de salvatori și pompieri în cadrul APL nivel I: Tătărauca Veche și Slobozia Cremene.

În **Strategia Regională de Dezvoltare Nord** este prevăzut *obiectivul specific* Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice. Iar *la prioritatea 3*. Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice este prevăzută *măsura 3.3* Sporirea securității ecologice în regiune, prin promovarea activităților de stopare a degradării solurilor, de reabilitare a bazinelor acvatice, de extindere a ariei forestiere, și prin elaborarea unor *programe de anticipare și răspuns la stările extreme de vreme*.

În **Politicile Consiliului Raional Soroca pentru perioada anilor 2012-2015** se specifică un *domeniu* important de intervenție a APL de nivelul II - Infrastructura și protecția mediului înconjurător.

Iar în **Planul strategic local al c. Tătărauca Veche** la *obiectivul 1 Tătărauca Veche* – Un standard de viață la nivel european pentru locuitorii săi, sunt prevăzute 2 *sub-obiective* relevante pentru activitatea serviciului: Îmbunătățirea siguranței publice pentru cetățeni și Protecția mediului.

- **Cum ar putea fi organizat și întreținut serviciul anti incendiar?**

În cadrul unui parteneriat comun între APL din Tătărauca Veche și Rudi și Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale poate fi creat serviciul de pompieri și salvatori. Acest serviciu va deservi localitățile din aceste două unități administrativ-teritoriale, în conformitate cu Programul respectiv și experiența existentă unor localități rurale din Republica Moldova, unde astfel de servicii de pompieri și salvatori funcționează. În conformitate cu experiența existentă, în calitate de pompieri vor fi angajate 3-5 persoane civile, care vor urma cursuri de instruire oferite de Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale. Serviciul dat va monitoriza și toate aspectele tehnice de organizare a serviciului anti-incendiar la nivel intercomunitar. În același timp, activitatea acestor pompieri va fi salarizată de către autoritățile publice locale. Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale va oferi în gestiune o autospecială de intervenție și echipamentul necesar.

În continuare, urmează ca acest serviciu să fie dezvoltat, modernizat și extins pentru alte localități din apropiere. Serviciul respectiv, conform Programului de consolidare a serviciului de pompieri și salvatori în localitățile rurale, poate activa în raza de 10-20 km de la postul teritorial din c. Tătărauca Veche.

- **Investițiile preconizate. Surse de finanțare potențiale.**

În Program se stipulează că în 2014-2015 acest serviciu urmează a fi creat în c. Tătărauca Veche.

Dotarea serviciului cu autospecială va fi suportată de către Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale. Autoritățile Publice Locale vor suporta remunerarea pompierilor (3-5 pompieri x 3000 lei lunar, net =9 000-15 000 lei lunar). Având în vedere aceste condiții, pentru organizarea și funcționarea normală a serviciului se recomandă examinarea oportunității încorporării acestuia în cadrul Întreprinderii Municipale „Tătărauca Service”. În asemenea caz angajații (muncitorii) întreprinderii vor urma cursuri de calificare pentru a îndeplini atribuțiile de pompieri. Astfel, nu va fi nevoie de angajat persoane suplimentare, economisind totodată resursele întreprinderii municipale și a bugetului local, consolidând și diversificând activitatea întreprinderii municipale.

- **Analiza SWOT**

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> • Existența și funcționarea Întreprinderii Municipale „Tătărauca Service” • Cooperare formalizată cu ADR Nord și GIZ Moldova. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potențial redus al funcționării serviciului public pentru un număr mare de localități raportat la numărul de beneficiari finali • Venituri reduse ale populației și lipsa de locuri de muncă.
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Includerea c. Tătărauca Veche în Programul de consolidare a serviciului salvatori și pompieri în localitățile rurale ale Republicii Moldova • Creșterea numărului donatorilor și extinderea posibilităților de finanțare • Extinderea activității și ariei geografice de deservire a ÎM „Tătărauca Service”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa resurselor pentru funcționarea normală a serviciului • Nelivrarea autospecialei de către Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale.

3.4. Serviciul privind oferirea consultanței juridice

- **Descrierea situației în prezent a acestui serviciu**

În contextul reformelor, au fost depuse eforturi considerabile pentru a asigura accesul liber și egal pentru toate persoanele la servicii juridice efective, inclusiv în cadrul unui nou sistem cost-eficient, accesibil și nediscriminatoriu, de asistență juridică garantată de stat. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat nr. 198 din 26.07.2007, include mai multe inovații, cum ar fi: un nou model de management al sistemului, diversificarea tipurilor de asistență juridică garantată de stat și a categoriilor de persoane autorizate să o acorde, posibilitatea instituirii unui mecanism de monitorizare a calității serviciilor acordate.

Problemele juridice cele mai frecvente cu care se confruntă populația de la sate sunt următoarele: probleme cu vecinii, violența în familie, dreptul consumatorilor, întocmirea documentelor legale, dreptul funciar, conform unui studiu realizat la comanda Fundației Soros-Moldova. Studiul a relevat și faptul că marea majoritate a populației rurale are probleme legale, pe care: în anumite cazuri le soluționează; într-un anumit număr de cazuri încearcă a le soluționa, dar fără succes; uneori renunță la soluționarea acestor probleme din cele mai diverse motive; în multiple cazuri nu conștientizează în general existența unor probleme de natură juridică.

În prezent, pentru a beneficia de serviciile unui jurist profesionist în regim gratuit, cetățeanul, poate pe unele probleme juridice să se adreseze la Primărie, polițistul de sector sau Consiliul Raional Soroca. Totuși în atribuțiile și competențele APL nu intră acordarea consultațiilor juridice de orice gen în regim gratuit pentru cetățeni. Pe probleme mai complexe și specifice, cetățeanul poate beneficia, în regim contra plată, de serviciile unui jurist profesionist sau a avocatului, după caz.

- **Obiectivele serviciului constituit**

Rolul serviciului de asistență juridică primară constă în abilitarea juridică a populației pentru soluționarea timpurie a problemelor cu care se confruntă aceasta, în realizarea coerentă a drepturilor sale și implicarea în soluționarea problemelor personale și ale comunității. Serviciul își va îndeplini sarcinile prin acordarea asistenței juridice primare

cetățenilor, prin instruirea acestora în domeniul drepturilor omului și implicarea în soluționarea problemelor.

Serviciul de asistență juridică se va axa pe realizarea următoarelor obiective specifice:

1. Furnizarea de informații și oferirea consultanței juridice de ordin general la solicitarea cetățenilor despre legislația în vigoare, sistemul juridic și drepturile cetățenilor, posibilele căi de soluționare a problemelor acestora.
2. Medierea, la solicitare, a conflictelor dintre membrii comunității.
3. Instruirea cetățenilor cu privire la lege și drepturile lor, democrație și buna guvernare prin organizarea de seminare pe diverse tematici ce țin de competența sa profesională
4. Oferirea informațiilor în scopul prevenirii unor probleme de natură juridică sau a conflictelor.
5. Încurajarea și acordarea asistenței cetățenilor pentru participarea la procesele de luare a deciziilor de către autoritățile publice locale.

- **Cum se include serviciul respectiv în strategia de dezvoltare locală și regională?**

În **Politicele Consiliului Raional Soroca pentru perioada anilor 2012-2015** se specifică la *domeniul* Administrație eficientă, dezvoltarea relațiilor transfrontaliere și atragerea investițiilor extrabugetare, un *obiectiv important* - Implicarea societății civile în procesul de luare a deciziilor. Prin instituirea acestui serviciu va avea loc îmbunătățirea cunoștințelor cetățenilor în administrarea afacerilor publice. În așa mod, cetățenii vor avea o implicare mai mare în procesul decizional local, cu toate efectele pozitive, care reies din aceasta.

În **Planul strategic local al c. Tătărauca Veche** la *obiectivul 1 Tătărauca Veche* – Un standard de viață la nivel european pentru locuitorii săi, este prevăzut un *sub-obiectiv relevant* pentru activitatea serviciului – Dezvoltarea societății civile și creșterea gradului de apropiere a cetățeanului față de administrație.

- **Cum ar putea fi organizat și întreținut serviciul de asistență juridică?**

Pentru crearea și menținerea acestui serviciu poate fi angajat un specialist, cu profil juridic. Contractarea specialistului trebuie realizată în bază de concurs. Remunerarea va fi achitată, în baza unui contract de muncă, de către ambele Primării, la etapa inițială. Contractul va specifica foarte clar sarcinile și rezultatele ce urmează a fi atinse în urma realizării contractului respectiv.

În procesul de organizare a serviciului juridic este necesar că să existe un climat de încredere în cadrul APL, să existe o colaborare cu specialiștii Primăriilor, polițistul de sector, consilierii locali. Un aspect important îl constituie organizarea și desfășurarea întâlnirilor cu cetățenii: formale și informale. Serviciul juridic va institui un registru de evidență a consultațiilor oferite, precum și a altor activități de asistență. Acest registru va reprezenta un instrument eficient de evidență și monitorizare a activităților desfășurate, precum și a rezultatelor înregistrate. Periodic, activitatea serviciului de asistență juridică va fi analizată și evaluată de către APL din ambele comunități.

- **Investițiile preconizate. Surse de finanțare potențiale.**

Resursele materiale și nemateriale necesare pentru desfășurarea eficientă a activității serviciului juridic depind de: tipul de probleme din comunități, relația cu APL, cu agenții economici. Totuși, pentru a-și începe activitatea, este nevoie de un birou dotat cu un calculator conectat la internet, tel/fax, mobilier de oficiu, rechizite de birou. Aceasta (în

cazul existenței unei încăperi libere pentru oficiu) va necesita costuri în mărime de aproximativ 20 mii lei pentru dotarea corespunzătoare cu echipament și mobilier.

De asemenea, va fi nevoie de achitat costurile remunerării, minim 4 mii lei lunar net pentru serviciile prestate de jurist, precum și cheltuielile legate de deplasare în comunitățile clusterului (în caz de necesitate). Resursele respective pot fi obținute de la bugetele locale și/sau raional, prin aplicarea la diferite proiecte care acordă sprijin în acest domeniu. La etapa inițială se recomandă ca juristul să fie contractat din surse bugetare, iar pe parcurs, aplicând la diferite proiecte să obțină cofinanțări și din alte surse. De asemenea, dacă în rândul cetățenilor va fi un interes sporit față de activitatea și rezultatele juristului, se poate de examinat oportunitatea instituirii unor comisioane (simbolice sau reduse) pentru serviciile prestate.

• **Analiza SWOT.**

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> • Interes sporit din partea APL în instituirea acestui serviciu de asistență juridică • Experiență în atragerea investițiilor de la donatori străini • Cooperare formalizată cu ADR Nord și GIZ Moldova. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoștințe reduse a populației în domeniul juridic • Implicare scăzută a cetățenilor în procesul decizional local • Cooperare insuficientă dintre APL din c. Tătărăuca Veche și Rudi în implementarea unor idei, proiecte și servicii publice comune.
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea numărului donatorilor și extinderea posibilităților de finanțare • Implementarea proiectelor de cooperare intercomunitară, susținute de diferiți donatori internaționali • Experiență națională în implementarea asistenței juridice pentru comunități locale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa susținerii din partea comunităților în activitatea juristului • Încredere redusă între funcționarilor publici și jurist • Rezultate modeste în activitatea serviciului public.

3.5. Posibilitatea de extindere a serviciul de iluminare stradală

• **Descrierea situației în prezent a acestui serviciu**

În comuna Tătărăuca Veche, serviciul de iluminarea stradală acoperă circa 80 la sută din teritoriul localităților.

Pe teritoriul comunei Tătărăuca Veche, au fost instalate **peste 359 de corpuri de iluminat stradal, bazate pe tehnologia LED**. Costurile investiției s-au ridicat la 2 milioane 700 de mii de lei. Finanțarea s-a făcut prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei. O investiție justificată, spune primarul comunei Tătărăuca Veche. "E un beneficiu foarte mare pentru noi beneficiarii direcți. S-a micșorat numărul infrajeciunilor în localitate", a declarat primarul comunei Tătărăuca Veche, Liviu Raischi.

Proiectul a avut ca obiectiv instalarea sistemului de iluminat stradal pe străzile principale și în locurile de amplasare a clădirilor instituțiilor publice în fiecare dintre cele șase sate din comuna Tătărăuca Veche, din care fac parte circa 2,2 mii de locuitori.

Expertiza tehnică în cadrul comunei Tătărăuca Veche (Tătărăuca Nouă, Slobozia Nouă, Niorcani, Tolocănești, Decebal) a fost efectuată de către Serviciul pentru Expertizarea și Verificarea Proiectelor și Construcțiilor de pe lângă Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, cât și de experții companiei germane GOPA.

Cum a fost organizat procesul de îndeplinire a lucrărilor?

La data de 06.08.2012 sa petrecut licitația de selectare a companiei de executare a lucrărilor de construcție și montare a rețelelor de iluminat stradal, unde, câștigătoarea licitației de executare a lucrărilor rețelelor de iluminat stradal, care a întrunit condițiile specificate în caietul de sarcini, a fost selectată SRL "SARCO-SERVICE" din municipiul Chișinău, cu care pe 17.08.2012 s-a semnat contractul de îndeplinire a lucrărilor. La 14.09.2012 de către primăria comunei Tătărăuca Veche a fost eliberată Autorizația de Construcție.

La data de 05.12.2012 sa petrecut licitația de selectare a companiei de extindere și executare a lucrărilor de construcție și montare a rețelelor de iluminat stradal, unde, câștigătoarea licitației de extindere și executare a lucrărilor rețelelor de iluminat stradal, care a întrunit condițiile specificate în caietul de sarcini, a fost selectată SRL "SARCO-SERVICE" din municipiul Chișinău, cu care pe 10.12.2012 s-a semnat contractul de îndeplinire a lucrărilor.

Ce rezultate, pentru fiecare localitate din cluster, au fost obținute în urma implementării proiectului?

- satul Tătărăuca Veche:
rețele de iluminat stradal -7,32km, corpuri de iluminat – 92 unități, panouri pentru evidența energiei electrice și dirijare 4 unități.
- satul Tătărăuca Nouă:
rețele de iluminat stradal -3,99km, corpuri de iluminat – 69 unități, panouri pentru evidența energiei electrice și dirijare 2 unități.
- satul Slobozia Nouă:
rețele de iluminat stradal -2,85km, corpuri de iluminat – 56 unități, panouri pentru evidența energiei electrice și dirijare 1 unități.
- satul Niorcani:
rețele de iluminat stradal -5,4km, corpuri de iluminat – 87 unități, panouri pentru evidența energiei electrice și dirijare 4 unități.
- satul Tolocănești:
rețele de iluminat stradal -1,6km, corpuri de iluminat – 31 unități, panouri pentru evidența energiei electrice și dirijare 1 unități.
- satul Decebal:
rețele de iluminat stradal -1,63km, corpuri de iluminat – 24 unități, panouri pentru evidența energiei electrice și dirijare 1 unități.

• Obiectivele serviciului constituit

Primăria comunei Tătărăuca Veche, prin decizia consiliului local a fondat și înregistrat Întreprinderea Municipală "TĂTĂRĂUCA SERVICE" în scopul gestionării serviciului de iluminat public stradal. Pentru a funcționa eficient și a genera surse suficiente de venit și a acoperi toate cheltuielile a fost elaborat planul de afaceri în care s-a ținut cont de amplasarea geo-administrativă, situația demografică, situația socio-economică, de

strategiile de dezvoltare regionale, raionale și locale, cât și de starea lucrurilor de facto din comună.

Cum a fost organizată campania de informare a cetățenilor privind promovarea noului serviciu public?

În acest scop a fost organizat un concurs în care a fost selectat Centrul Regional Contact – Bălți pentru organizarea și desfășurarea campaniei respective. Campania de informare a fost direcționată asupra grupurilor țintă precum: locuitorii de toate vârstele din comuna Tătărauca Veche, elevii și profesorii gimnaziului "Eva Gudumac", agenți economici care activează în teritoriu, funcționari și angajații instituțiilor publice.

Astfel, în cadrul acestei campanii de informare și conștientizare au fost informați circa 1200 de locuitori ai comunei Tătărauca Veche, au fost instalate 16 standuri informaționale în cele 6 sate componente ale comunei. În cadrul campaniei "de la ușă la ușă" cu ajutorul elevilor gimnaziului "Eva Gudumac" au fost distribuite în jur de 1000 de pliante, au fost organizate 6 audieri publice.

La fel, a fost anunțat concursul de selectare a unui prestator de servicii pentru elaborarea și producerea unui film de scurtă durată despre iluminarea stradală eficientă în zonele rurale ale Moldovei. Câștigătoarea concursului, compania STUDIO MEDIA ART, a realizat acest film.

Cum a fost asigurată, în continuare, durabilitatea serviciului de iluminat stradal?

Pentru gestionarea mai efektivă și asigurarea durabilității serviciului de iluminat stradal, de către ÎM "TĂTĂRĂUCA SERVICE" a fost elaborat Planul de acțiuni pentru asigurarea durabilității proiectului "Iluminare stradală eficientă în comuna Tătărauca Veche". Acest plan a fost discutat în cadrul ședinței Comitetului Local de Cetățeni, o structură constituită la inițiativa cetățenilor care beneficiază de acest serviciu, și care ulterior a și fost aprobat de către consiliul local al comunei Tătărauca Veche.

• Cum se include serviciul respectiv în strategia de dezvoltare locală și regională?

În **Politicile Consiliului Raional Soroca pentru perioada anilor 2012-2015** se specifică un domeniu important de intervenție a APL de nivelul II - Infrastructura și protecția mediului înconjurător.

Iar în **Planul strategic local al c. Tătărauca Veche** la obiectivul 1 Tătărauca Veche – Un standard de viață la nivel european pentru locuitorii săi, sunt prevăzute 2 sub-obiective relevante pentru activitatea serviciului: **Îmbunătățirea siguranței publice pentru cetățeni și Protecția mediului.**

• Cum ar putea fi organizat și întreținut serviciul intercomunitar?

La etapa inițială poate fi examinată următoarea variantă de organizare a serviciului intercomunitar :

- Extinderea activității Întreprinderii Municipale „Tătărauca Service” incluzând o nouă localitate, satul Rudi. În asemenea caz, în cadrul întreprinderii poate fi angajat o persoană nouă care va avea responsabilități și sarcini stipulate în fișa postului.
- Angajarea unui specialist, remunerarea fiind achitată, în baza unui contract de muncă, cu ÎM „Tătărauca Service”. Contractul va specifica foarte clar sarcinile și rezultatele ce urmează a fi atinse în urma realizării funcției respective.

• Cum se poate de organizat procesul de colectare a plăților?

În prezent din totalul de 800 de gospodării particulare care sunt înregistrate în comună, viabile sunt în jur de 650. Procentul de achitare a plăților pentru serviciu prestat constituie în jur de 70%. Banii colectați de ÎS "Poșta Moldovei" și transferați către ÎM "TĂTĂRĂUCA SERVICE" acoperă consumul de energie electrică în volum de 100%.

Exact același mecanism poate fi aplicat și pentru cetățenii din satul Rudi

- **Care pot fi potențialele investiții?**

Bugetul pentru reabilitarea sistemului de iluminat public, în Rudi, luând în considerație experiența pe piața existentă din comuna Tătărăuca Veche, se estimează aproximativ la 25000 Euro – 30000 Euro. Resursele prevăzute corespund tabelului de mai jos:

Tabelul 4. Reabilitarea sistemului de iluminat public în s. Rudi

Localitatea	Rețele de iluminat stradal (km)	Corpuri de iluminat, felinare (unități)	Dulapuri de evidență a energiei electrice și dirijare (unități)	Cost de deviz (euro)
1. Rudi	4 km	100	7	25 000- 30 000 euro

Analiza SWOT a serviciului respectiv este efectuat mai jos:

Analiza SWOT.

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> • Experiență în prestarea serviciului de iluminat public • Management reușit a ÎM „Tătărăuca Service” • Cooperare formalizată cu ADR Nord și GIZ Moldova. 	<ul style="list-style-type: none"> • Venituri reduse ale populației și lipsa de locuri de muncă • Cooperare insuficientă dintre APL din c. Tătărăuca Veche și Rudi în implementarea proiectelor.
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea numărului donatorilor și extinderea posibilităților de finanțare • Extinderea activității și ariei geografice de deservire a ÎM „Tătărăuca Service”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neacceptarea de către donatori a proiectelor elaborate de extindere a serviciului public • Lipsa susținerii din partea comunităților a elaborării și implementării proiectelor.

3.6. Serviciu de salubritate

- **Descrierea situației**

Pentru a demonstra fezabilitatea acestui serviciu IDIS "Viitorul" a elaborat un studiu de fezabilitate. Scopul Studiului de fezabilitate a fost fundamentarea tehnico-economică și financiară a creării serviciului intercomunitar de evacuare a deșeurilor în clusterul Tătărăuca Veche.

Experiența națională și internațională cunoaște mai multe sisteme de colectare a deșeurilor menajere: colectarea directă de la gospodării casnice („de la ușă la ușă”), colectarea prin puncte (platforme) de precollectare, colectarea selectivă ș.a. Dat fiind ca fiecare sistem are mai multe avantaje și dezavantaje, deseori se aplică sisteme

combinate de colectare. În țările europene dezvoltate pe larg este răspândit sistemul de colectare selectivă, o parte considerabilă a deșeurilor sunt supuse reciclării. Implementarea acestui sistem necesită un înalt nivel de conștientizare a populației și un cadru legal adecvat. În Moldova problema colectării deșeurilor este acută pentru majoritatea localităților. Deși în ultimii ani au început în mai multe comunități Ungheni, Telenești, Ialoveni, Mileștii Mici, Gura Galbenă, Congaz, etc. a fi implementate sisteme de colectare a deșeurilor, inclusiv cu elemente de colectare selectivă, aceste inițiative sunt la etapa de consolidare a capacităților și necesită încă timp pentru a deveni experiențe de bune practici. Barierele principale în calea soluționării problemei colectării deșeurilor sunt: resurse financiare reduse, capacități limitate de reciclare și nivelul insuficient de conștientizare a populației.

- **Lansarea serviciului de salubritate**

Constituirea unei întreprinderi municipale de profil, amplasată în Tătărauca Veche, ori extinderea întreprinderii existente „Tătărauca Service”, consolidarea capacității ei de prestare a serviciului prin dotare tehnică, materiale și resurse umane, poziția geografică avantajoasă de amplasare față de localitățile din zona adiacentă și disponibilitatea autorităților publice locale din aceste localități pentru a dezvolta un serviciu comun oferă posibilități mari pentru crearea unui serviciu intercomunitar.

Operatorul de salubritate va păstra statutul de întreprindere municipală și va fi responsabil de: (a) colectarea, transportul și depozitarea deșeurilor menajere de la gospodăriile casnice, instituțiile publice și agenții economici iar în viitorul apropiat, în funcție de resursele financiare disponibile, se va organiza și serviciul b) deszăpezire și plafonare.

Estimarea cererii pentru serviciul de evacuare a deșeurilor, a fost realizat pentru perioada **2014-2029**. Estimările (în special pentru serviciul de evacuare a deșeurilor) au fost făcute în baza parametrilor de funcționare a unor servicii similare deja operaționale în alte localități rurale, precum și în baza datelor colectate de la autoritățile publice locale din fiecare din cele 2 primării ale clusterului.

- **Fundamentarea economico-financiară**

În studiul respectiv s-a calculat că volumul deșeurilor menajere generat de populația din clusterul Tătărauca Veche - Rudi se estimează la circa 2126 m³ în anul 2015, cu o creștere până la 2307 m³ în anul 2030. În mediu, se estimează că cca. 50% din aceste deșeururi vor fi evacuate în perioada previzionată 2014-2029. De la 35% până la 37% din deșeururile evacuate de la gospodăriile casnice vor avea ca origine cea mai mare localitate din cluster – Rudi. Gospodăriile din satul Tătărauca Veche vor genera de la 15% până la 17% din deșeururile totale per cluster evacuate în perioada previzionată, locuitorii din Tătărauca Nouă – de la 14% până la 15% în aceeași perioadă, sătenii din Decebal – 2-3%, cei din Slobozia Nouă – 10%, Niorcani – 17-19%, iar locuitorii din Tolocănești – cca. 3%.

Analiza financiară a proiectului, include estimarea fluxului bănesc de intrări și ieșiri, prognoza raportului de profit și pierderi, evaluarea viabilității și sustenabilității financiare, analiza indicatorilor de performanță, precum și analiza senzitivității și de risc. Principalele premise luate în calcul au constituit: (a) perioada de prognozare constituie 10 ani (2014-2029), inclusiv primele 6 luni pentru realizarea investiției, (b) tarifele pentru servicii sunt stabilite reieșind din necesitatea acoperirii costurilor

operaționale și asigurării activității rentabile a întreprinderii, și (c) investiția va fi finanțată din surse proprii sau alte fonduri nerambursabile (granturi), cât și de beneficiari în dependență de scenariul de dezvoltare selectat. Analiza fluxului de numerar cumulat, pe perioada prognozată, relevă că investiția poate fi recuperată în 9 ani.

Din simulările realizate urmează că gradul de contractare a serviciului de salubritate nu poate fi mai mic de 27%.

Prin urmare, pornind de la datele actuale caracteristice proiectului, **condițiile pentru înregistrarea unor performanțe financiare confortabile pentru sustenabilitatea proiectului sunt:**

- **tariful lunar pentru serviciul de salubritate: > 9,7 lei pe persoană fizică contractantă a serviciului;**
- **rentabilitatea operațională: > 28%;**
- **gradul de contractare a serviciului de salubritate: > 28%.**

Rezultatele analizei financiare relevă că din punct de vedere financiar proiectul este viabil și sustenabil, adică indicatorii de performanță luați în calcul depășesc valorile critice pentru scenariu examinat.

- **Modele de organizare**

În conformitate cu prevederile legislației în vigoare autoritățile publice locale au competența proprie și exclusivă fiind responsabile pentru elaborarea și aprobarea normelor locale și a regulamentelor de funcționare a operatorilor care prestează servicii publice de gospodărie comunală. Având în vedere aceste prevederi se propune ca activitatea întreprinderii municipale să fie reglementată de prevederile Regulamentului cu privire la modul de colectare, transportare și depozitare a deșeurilor menajere, parte a Acordului de Cooperare Intercomunitară. Acordul de Cooperare Intercomunitară și Regulamentul urmează să fie elaborate și aprobate de către Consiliile locale ale localităților părți ale Acordului. Acordul de cooperare dar mai ales Regulamentul elaborat va defini în detaliu: (i) aria de cuprindere a serviciului; (ii) condițiile și modalitățile în conformitate cu care se asigură serviciile de colectare, transport și depozitare a deșeurilor menajere; (iii) tipul și descrierea sistemului și a metodelor de colectare; (iv) drepturile și obligațiile serviciului și a beneficiarilor; (v) modalitatea și periodicitatea de colectare; (vi) regulile de exploatare a gunoștii autorizate; (vii) regulile de menținere a curățeniei pe domeniul public și în locurile de precollectare a deșeurilor; (viii) obligațiile producătorilor de deșeuri speciale (gunoi de grajd, deșeuri din construcții, deșeuri de la instituțiile publice speciale); (ix) tarifele pentru serviciile prestate și (x) sancțiunile pentru nerespectarea prevederilor Regulamentului. Organizarea noului sistem de management a deșeurilor se propune a fi realizată în 5 etape, inclusiv: (i) elaborarea și aprobarea cadrului regulator de organizare și activitate; (ii) organizarea întreprinderii municipale și consolidarea capacității de management; (iii) procurarea echipamentului necesar și achiziționarea și repartizarea pubelelor de colectare; (iv) Informarea populației și asigurarea condițiilor de activitate a serviciului de salubritate; (v) monitorizarea și evaluarea activității serviciului.

3.7. Servicii de dezăpezire și plafonare a drumurilor

- **Descrierea situației**

Serviciile de dezăpezire și cele de plafonare a drumurilor fără înveliș rigid pot fi prestate de asemenea de către operatorul de servicii publice multifuncționale din cadrul clusterului, care efectuează și evacuarea deșeurilor, după ce se va consolida din punct de vedere financiar și consiliu director va decide să presteze și acest serviciu. Pentru estimarea volumului serviciilor date au fost determinate suprafețele căilor publice ce vor fi dezăpezite și plafonate. Tabelul 5 de mai jos prezintă datele referitoare la lungimea drumurilor ce se estimează că vor fi dezăpezite în perioada de iarnă de către operatorul serviciului multifuncțional. Se preconizează că în localitățile clusterului vor fi dezăpezite în totalitate drumurile asfaltate, cele cu înveliș alb (pietriș) și 50% din drumurile fără înveliș rigid.

- **Fundamentarea economico-financiară**

Lungimea totală a drumurilor asfaltate ce vor necesita lucrări de dezăpezire constituie aproape 11,4 km, a celor cu înveliș alb (inclusiv a drumurilor care fac conexiunea între fiecare din localități și traseul național Soroca - Otaci) – 21 km, iar lungimea drumurilor fără înveliș rigid, supuse dezăpezirii – 10,5 km. În calitate de coeficient pentru estimarea frecvenței anuale de dezăpezire a drumurilor publice a fost luat 5. Costul total al lucrărilor de dezăpezire a drumurilor cu utilaj propriu, în baza acestor date constituie 35731 lei pe an. Estimarea costurilor aferente lucrărilor de dezăpezire pentru fiecare localitate este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabelul 5. Estimarea costurilor pentru efectuarea lucrărilor de dezăpezire a drumurilor cu greder propriu

Nr. d/o	Localitatea	Lungimea străzilor asfaltate, m	Lungimea străzilor cu înveliș alb, m	Lungimea străzilor fără înveliș rigid, m	Coeficient dezăpezire drumuri fără înveliș rigid	Periodicitatea lucrărilor, ori/an	Nr. de ore necesare p/u dezăpezire (1 lucrare)	Costul total al lucrării (cu greder propriu), lei/an	Costul 1 km dezăpezire (cu greder propriu), lei
1	Tătărauca Veche	700	3.900	2.900	50%	5	3,23	5.033	166
2	Tătărauca Noua	5.700	1.000	2.500	50%	5	4,24	6.614	166
3	Decebal	0	600	1.700	50%	5	0,77	1.206	166
4	Slobozia Noua	0	8.000	1.500	50%	5	4,67	7.279	166
5	Niorcani	0	2.300	2.500	50%	5	1,89	2.953	166
6	Tolocănești	0	1.200	1.000	50%	5	0,91	1.414	166
7	Rudi	5.000	4.000	9.000	50%	5	7,20	11.231	166
	Total	11.400	21.000	21.100	50%	5	22,91	35.731	166

Sursa: Autorii raportului

Plafonării se estimează că vor fi supuse 50% din drumurile fără înveliș rigid din localitățile clusterului. Aceasta reprezintă o lungime totală de 10,5 km. Se estimează că operatorul serviciului public multifuncțional va efectua operațiunile de plafonare a drumurilor din localitățile clusterului o dată în trimestru, adică de 4 ori pe an. Estimarea costurilor aferente lucrărilor de plafonare a drumurilor cu utilaj propriu pentru fiecare din localitățile clusterului este dată în tabelul de mai jos.

Tabelul 6. Calculul suprafețelor pentru efectuarea lucrărilor de plafonare a drumurilor fără înveliș rigid

Nr. d/o	Localitatea	Lungimea străzilor fără înveliș rigid, m	Lățimea medie a străzilor neasfaltate, m	Lungimea străzilor pietruite, m	Coeficient plafonare drumuri fără înveliș rigid	Periodicitatea lucrărilor, ori/an	Nr. de ore necesare pentru plafonare (1 lucrare)	Costul total al lucrării (cu greder propriu), lei	Costul unui km de plafonare (cu greder propriu), lei
1	Tătărauca Veche	2.900	5,5	2.900	50%	4	0,77	965	166
2	Tătărauca Nouă	2.500	5,0	2.500	50%	4	0,67	832	166
3	Decebal	1.700	5,0	1.700	50%	4	0,45	566	166
4	Slobozia Nouă	1.500		1.500	50%	4	0,40	499	166
5	Niorcani	2.500		2.500	50%	4	0,67	832	166
6	Tolocănești	1.000		1.000	50%	4	0,27	333	166
7	Rudi	9.000	5,0	9.000	50%	4	2,40	2.995	166
	Total	21.100	21	21.100	50%	4	5,63	7.021	166

Sursa: Autorii raportului

- Investițiile inițiale necesare pentru lansarea serviciului de salubritate (3.6) și serviciului de plafonare și deszăpezire a drumurilor (3.7)

În subcapitolele anterioare am estimat numărul de pubele necesare de achiziționat pentru fiecare din comunele clusterului. În tabelul 7 sunt estimate toate investițiile necesare pentru lansarea serviciului.

Tabel 7. Investițiile necesare pentru lansarea serviciului

Denumire	Nr. unit.	Preț estimativ, lei	Cost suportat de întreprinderi, lei	Suma totală, lei	Suma totală, \$	Periodicitatea
Pubele de 120 l (0,12 m ³) p-u gospodăriile casnice, unități	341	450	300	102.245	7.303	In 2015, apoi in funcție de nr. de contractanți ai serviciului si uzura pubelelor
Pubele de 120 l (0,12 m ³) p-u agenții economici, unități	19	450	225	4.288	306	In 2015, apoi in funcție de nr. de contractanți ai serviciului si uzura pubelelor
Pubele de 120 l (0,12 m ³) p-u școli si grădinițe, unități	43	450	450	19.438	1.388	In 2015, apoi in funcție de uzura pubelelor
Pubele de 120 l (0,12 m ³) p-u alte instituții publice, unități	16	450	450	7.200	514	In 2015, apoi in funcție de uzura pubelelor
Total pubele	419	-	-	133.171	9.512	-
Haine de lucru	3	240	240	720	51	1 data pe an
Încălțăminte de lucru	3	275	275	825	59	1 data pe an
Cizme de cauciuc	3	90	90	270	19	1 data in 1,5 ani
Impermeabile	3	100	100	300	21	1 data in 1,5 ani
Mănuși	3	13	13	39	3	1 data pe luna
Săpun	3	5	5	15	1	1 data pe luna
Total echipamente	-	-	-	2.169	155	-
Greder	1	350.000	350.000	350.000	25.000	-
Autospecială GAZ-3309	1	560.000	560.000	560.000	40.000	-

Total utilaje	-	910.000	910.000	910.000	65.000	-
Total investiții inițiale	-	-	-	1.045.340	74.667	-

Per total, în primul an de funcționare a serviciului va fi nevoie de aproximativ 341 pubele cu volumul de 120 l (0,12 m³) pentru a fi distribuite gospodăriilor casnice-clienți ai serviciului, 19 pubele de același volum pentru a fi distribuite agenților economici, 43 de pubele pentru școli și grădinițe și 16 pubele pentru alte instituții publice. Prețul unei astfel de pubele conform investigațiilor noastre variază între 420-700 lei. În calitate de preț de referință am luat 450 lei pentru o pubele. Conform înțelegerii cu APL din comunele clusterului, 1/3 din costul inițial al fiecărei pubele pentru gospodăriile casnice (150 lei) pot fi suportate de beneficiari (gospodăriile casnice). Agenții economici, conform acelorași înțelegeri, vor achita 50% din costul pubelelor. Costul pubelelor pentru școli, grădinițe și alte instituții publice va fi suportat în totalitate de întreprindere. Astfel, investiția inițială a întreprinderii în pubele va constitui 9512 \$. La aceste investiții se adaugă cele pentru achiziționarea utilajelor: a unui greder pentru dezapezirea și plafonarea drumurilor, estimat la 25000 \$, și a unei autospeciale marca GAZ-3309 pentru transportarea deșeurilor, estimată la cca. 40000 \$. Alte investiții inițiale mai includ cele în echipamentul de lucru pentru hamali și șofer (estimate la 155 \$).

Analiza SWOT pentru serviciului de salubritate (3.6) și serviciului de plafonare și dezapezire a drumurilor (3.7):

• **Analiza SWOT.**

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> • Experiență în prestarea serviciului de iluminat public • Management reușit a ÎM „Tătărauca Service” • Cooperare formalizată cu ADR Nord și GIZ Moldova. 	<ul style="list-style-type: none"> • Venituri reduse ale populației și lipsa de locuri de muncă • Cooperare insuficientă dintre APL din c. Tătărauca Veche și Rudi în implementarea proiectelor.
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea numărului donatorilor și extinderea posibilităților de finanțare • Extinderea activității și ariei geografice de deservire a ÎM „Tătărauca Service”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neacceptarea de către donatori a proiectelor elaborate de extindere a serviciului public • Lipsa susținerii din partea comunităților a elaborării și implementării proiectelor.

Concluzii și recomandări

1. Contextul raional și regional

- 1.1. Cei mai importanți actori (MDRC, ADR Nord, Consiliu raional Soroca), care ar putea să influențeze procesul de cooperare intercomunitară în raionul Soroca, sunt interesați să susțină dezvoltarea unor servicii de cooperare intercomunitară în cadrul comunităților predispuse să facă eforturi în direcția respectivă.
- 1.2. La nivel de raion există voință politică privind determinarea unor noi servicii de cooperare intercomunitară, inclusiv, în baza clusterului Tătărauca Veche. Astfel, vicepreședinții raionului Soroca, dnii Boris Ivasi și Vladimir Nicuță au punctat faptul că Consiliu Raional Soroca sprijină ideea identificării și dezvoltării noilor servicii de cooperare intercomunitară.
- 1.3. APL-urile din raionul Soroca conștientizează că este necesar dezvoltarea cooperării intercomunitare dar, în același timp, circa 70% recunosc că nu au suficiente cunoștințe și experiență pentru a lansa astfel de servicii. La nivelul de raion, în urma chestionării și discuțiilor avute cu primarii din raionul Soroca, s-au evidențiat următoarele posibile domenii de cooperare intercomunitară, conform priorităților alese:
  1. Construcția și gestionarea unui sistem de filtrare a apei
  2. Atragerea investițiilor care ar duce la crearea a noi locuri de muncă
  3. Reparația drumurilor locale (plafonare și dezăpezire)
  4. Canalizare și apeduct
  5. Constituirea serviciilor de pompieri
  6. Salubritate și construcția spațiului pentru depozitarea gunoierului menajer
  7. Serviciul înverzirea localității
  8. Serviciul Iluminat stradal
  9. Constituirea unor centre de consultanță juridică
  10. Construcția și menținerea băilor publice
- 1.4. Pentru a familiariza și a instrui reprezentanții APL-urilor cu mecanismele de cooperare intercomunitară se recomandă implementarea următoarelor activități:
  - a. **Organizarea seminarelor și training-urilor specializate pe problemele care țin de:**
    - A1. Cadrul legal privind funcționarea cooperării intercomunitare, forme organizatorico-juridice: cu scop lucrativ și nelucrativ; Forme neinstituționalizate de cooperare intercomunitară; Alternativă de prestare a serviciilor. Concesiunea.
    - A2. Planificarea și finanțarea CIC; Inițierea, implementarea și evaluarea CIC; Cum se finanțează lansarea unui proiect CIC; Procesul de stabilire a tarifelor în cadrul CIC; Asigurarea managementului financiar.
    - A3. Responsabilizarea CIC. Monitorizarea performanțelor unui proiect CIC; Modele de succes.
  - b. **Organizarea unor campanii de informare și educare la nivel de raion. Desfășurarea unor vizite de documentare în localitățile din Republica Moldova unde deja funcționează cooperarea intercomunitară (Gura Galbenei, Ermoclia, Persecina, etc.).**

2. Contextul local

2.1. În cadrul proiectului respectiv, luând în considerație:

- opiniile cetățenilor din comuna Tătărauca Veche și satul Rudi;
- propunerile reprezentanților APL-urilor din clusterul respectiv;
- strategiile locale și regionale de dezvoltare,

au fost examinate și propuse pentru o eventuală lansare a următoarelor servicii de cooperare intercomunitară, divizate în 3 categorii, în funcție de necesitățile investiționale:

I. Categorie (investiții financiare de până la 70 000 usd, pentru fiecare din serviciile indicate)

I.1. Extinderea serviciului de iluminat stradal din comuna Tătărauca Veche în satul Rudi;

I.2. Serviciu de salubritate;

I.3. Serviciul deszăpezire și plafonare a drumurilor.

II. Categorie (investiții financiare semnificative, mai mult de 70 000 usd, pentru fiecare din serviciile indicate)

II.1. Serviciu asigurare cu apă și canalizare;

II.2. Serviciu anti-incendiar;

III. Categorie (servicii care necesită atragerea și implicarea specialiștilor de înaltă calificare cu specializarea respectivă)

III.1. Serviciu privind atragerea investițiilor și dezvoltarea economică a unităților administrativ-teritoriale;

III.2. Serviciu privind oferirea consultanțelor juridice.

Serviciile din Categoria II sunt specifice prin faptul că necesită pentru dezvoltare resurse financiare importante. Iar serviciile din categoria III, pentru a fi lansate, necesită implicarea specialiștilor cu o pregătire specială în domeniul atragerii investițiilor și consultanței juridice care, evident, este mai dificil să fie atrași și convingși să activeze în zona rurală.

2.2. Între primăriile Rudi și Tătărauca Veche există dorință și voință politică de a colabora pentru dezvoltarea serviciilor din Categoria I. Astfel,

1. Primăriile respective de sine-stătător au identificat drept domeniu de cooperare intercomunitară "colectarea deșeurilor", care ar putea fi lansat, conform studiului de fezabilitate realizat de autorii raportului, investind circa 70 000 usd.
2. Cetățenii din satul Rudi, conform chestionării efectuate, optează pentru lansarea și dezvoltarea serviciului de iluminat stradal. Pentru modernizarea serviciului de iluminat stradal în s. Rudi, conform calculelor preliminare ar fi necesare, circa 25.000 -30.000 Euro.
3. Serviciul de deszăpezire și plafonare, necesită o investiție de până la 50 000 usd, pentru procurarea echipamentului nou și tehnicii necesare performante pentru a fi funcțional.

Aceste trei servicii din Categoria I, ar fi cele mai oportune pentru a fi dezvoltate într-un context intercomunitar, în cadrul clusterului respectiv. Este necesar de punctat faptul că în clusterul Tătărauca-Veche există specialiști care ar putea să gestioneze eficient serviciile menționate. Din aceste considerente se recomandă:

R1. Acordarea sprijinului logistic-financiar primăriilor respective, de către ADR Nord, Consiliu Raional, MDRC, IDIS „Viitorul”, pentru a constitui, la etapa inițială, clusterul Tătărauca Veche, realizând toate procedurile formale și informale, iar ulterior pentru a identifica și a implementa resursele necesare, în scopul dezvoltării serviciilor din Categoria I.

R2. Oferirea suportului logistic și consultațiilor juridice necesare privind extinderea ÎM „Tătărauca Service”, în scopul prestării serviciului de iluminat stradal și în satul Rudi, ori crearea unei altei întreprinderi care ar presta serviciile I2 și I3. La desfășurarea acestor activități ar putea fi implicat IDIS „Viitorul”, care are experiența necesară, acumulată în procesul de constituire a întreprinderii intercomunitare „Tulumba” din Gura Galbenei (specializată în salubritate, deszăpezire și plafonarea drumurilor), cât și a întreprinderii „Lumen Ermoclia” (specializată în prestarea serviciului intercomunitar de mentenanță și deservirea iluminatului public, întreținerea rețelelor electrice din cadrul instituțiilor publice și deservirea cetățenilor la domiciliu privind funcționarea rețelelor electrice).

2.3. Luând în considerație faptul că Întreprinderea municipală în Tătărauca Veche „Tătărauca Service” deja există și funcționează, este oportun ca întreprinderea respectivă să se dezvolte pentru a deveni:

- Multifuncțională, pentru a putea presta o gamă cât mai largă de servicii intercomunitare;
- Eficientă și profitabilă din punct de vedere financiar, ceea ce presupune prestarea calitativă a serviciilor și, tot odată, înregistrarea unui număr suficient de contracte cu beneficiarii, cât și aplicarea unui mecanism care ar permite colectarea la timp a taxelor și tarifurilor stabilite pentru prestarea serviciilor.

Extinderea spectrului serviciilor Întreprinderii din Tătărauca Veche ar fi foarte benefic, în primul rând, pentru cetățenii care vor vedea și simți schimbarea la nivel local, iar în al doilea rând, ar servi drept model de întreprindere intercomunitară, pentru alte comunități, și ar oferi durabilitate serviciilor intercomunitare în zona Nord.

2.4. În funcție de serviciul intercomunitar, care urmează să fie prestat, chiar și în cazul serviciilor din Categoria II și III, ÎM „Tătărauca Service” poate să-și păstreze actualul statut ori poate să-și modifice forma organizatorico-juridică, convenind cu toți partenerii clusterului și acceptând una din următoarele:

- **Întreprindere municipală (ÎM);**
- **Societatea cu răspundere limitată (SRL);**
- **Societatea pe acțiuni (SA);**
- **Întreprindere intercomunală (ÎIC), (se află în curs de examinare).**

În Anexa 1 sunt descrise avantajele și dezavantajele formelor organizatorico-juridice punctate mai sus.

2.5. Pentru a lansa și dezvolta noi servicii intercomunitare în cadrul clusterului „Tătărauca Veche” se recomandă APL-urilor locale Tătărauca Veche și Rudi, Consiliului raional Soroca, în scopul accesării unor resurse financiare importante, să intensifice cooperarea, cu potențialii donatori și finanțatori, pregătind propuneri fezabile pentru finanțare adresate către: Fondul Național de Dezvoltare Regională, ADR Nord, Fondul Ecologic Național, USAID, FISM, Reprezentanța Biroului de

Cooperare al Elveției în Republica Moldova (DDC), Apă și asanare (Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Confederației Elvețiene privind asistența umanitară și cooperarea tehnică), Programul de cooperare Moldova – Ucraina, Apele Moldovei, etc.

În Anexa 2 sunt descrise obiectivele și proiectele unor dintre cei mai activi donatori în Republica Moldova.

2.6. Se recomandă actualizarea Strategiilor de dezvoltare socio-economică locală, în cazul Primăriilor Tătărăuca Veche și Rudi, cât și Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului Soroca, **Politicele Consiliului Raional Soroca pentru perioada anilor 2012-2015** (Decizia nr. 09/1 din 27.12.2011), în care s-ar menționa despre necesitatea implementării mecanismelor CIC în scopul soluționării unor probleme locale în conformitate cu cele mai importante strategiile naționale:

- **Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027** (Hotărârea Guvernului nr.248 din 10.04.2013), care prevede la nivel național dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, eficient din punct de vedere economic și care să asigure protecția sănătății populației și a mediului.
- **Strategia de alimentare cu apă și sanitație pentru perioada anilor 2014-2028**, care vine în conformitate cu Directivele UE, privind faptul că populația să poată beneficia de servicii calitative, de model nou, european.
- **Strategia energetică până în anul 2030**. Strategia este în conformitate cu obiectivele și abordările Uniunii Europene în acest domeniu, etc.
- **Strategia de Dezvoltare Regională Nord**.

Anexa 1. Acțiuni necesare pentru dezvoltarea locală în Tătărauca Veche

Care din următoarele acțiuni sunt prioritare pentru dezvoltarea localității, luând în considerare situația actuală din primăria Tătărauca Veche?			
	Număr absolut	Procente	Total %
Gazificarea localității	14	56,0%	56,0%
Înverzirea localității	14	56,0%	56,0%
Reparația centrului localității	6	24,0%	24,0%
Reparația școlii	1	4,0%	4,0%
Reparația grădiniței	6	24,0%	24,0%
Reparația librăriei	1	4,0%	4,0%
Reparația drumurilor	25	100%	100%
Construcția sau reparația cafenelei	1	4,0%	4,0%
Reparația și menținerea muzeului local	1	4,0%	4,0%
Reparația, construcția sau menținerea băii publice	4	16,0%	16,0%
Constituirea serviciului de salubritate	16	64,0%	64,0%
Reparația și întreținerea casei de deservire socială	5	20,0%	20,0%
Atragerea investițiilor care ar duce la crearea noilor locuri de muncă	16	64,0%	64,0%
Reparația/construcția apeductului	18	72,0%	72,0%
Altceva	4	16%	16%
<i>Centru social</i>	1	4%	4%
<i>Oportunități pentru tineri</i>			

Anexa 2. Aprecierea stării actuale a infrastructurii locale în Tătărauca Veche din punctul de vedere al desfășurării unei afaceri

	Foarte bună		Mai degrabă bună		Medie		Mai degrabă săracă		Foarte săracă	
		%		%		%		%		%
Drumurile	0	0,0	1	4,0	3	12,0	8	32,0	13	52,0
Apeductul	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	8,0	23	92,0
Canalizarea	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	8,0	23	92,0
Sistemul de filtrare a apei	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	4,0	24	96,0
Locurile pentru gunoi	0	0,0	0	0,0	1	4,0	9	36,0	15	60,0
Electricitatea	15	60,0	1	4,0	7	28,0	1	4,0	1	4,0
Rețeaua de gaz	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	4,0	24	96,0
Infrastructura de telecomunicații	7	28,0	11	44,0	5	20,0	1	4,0	1	4,0
Calitatea apei	2	8,0	8	32,0	7	28,0	2	8,0	5	20,0
Telefonie mobilă	10	40,0	7	28,0	6	24,0	0	0,0	2	8,0

Anexa 3. Acțiuni necesare pentru dezvoltarea locală în s. Rudi

Care din următoarele acțiuni sunt prioritare pentru dezvoltarea localității, luând în considerare situația actuală din primăria Rudi?			
	Număr absolut	Procente	Total %
Gazificarea localității	14	70,0%	70,0%
Înverzirea localității	0	0,0%	0,0%
Reparația centrului localității	3	15,0%	15,0%
Reparația școlii	3	15,0%	15,0%
Reparația grădiniței	0	0,0%	0,0%
Reparația librăriei	1	5,0%	5,0%
Reparația drumurilor	18	90,0%	90,0%
Construcția sau reparația cafenelei	1	5,0%	5,0%
Reparația și menținerea muzeului local	1	5,0%	5,0%
Reparația, construcția sau menținerea băii publice	4	20,0%	20,0%
Constituirea serviciului de salubritate	11	55,0%	55,0%
Reparația și întreținerea casei de deservire socială	1	5,0%	5,0%
Atragerea investițiilor care ar duce la crearea noilor locuri de muncă	4	20,0%	20,0%
Reparația/construcția apeductului	18	90,0%	90,0%
Altceva (iluminat stradal)	9	45,0%	45,0%

Anexa 4. Aprecierea stării actuale a infrastructurii locale în s. rudi din punctul de vedere al desfășurării unei afaceri

	Foarte bună		Mai degrabă bună		Medie		Mai degrabă săracă		Foarte săracă	
		%		%		%		%		%
Drumurile	0	0,0	0	0,0	13	65,0	3	15,0	4	20,0
Apeductul	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	10,0	18	90,0
Canalizarea	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	5,0	20	100,0
Sistemul de filtrare a apei	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	20	100,0
Locurile pentru gunoi	0	0,0	0	0,0	2	10,0	5	25,0	12	60,0
Electricitatea	4	20,0	12	60,0	5	25,0	0	0,0	0	0,0
Rețeaua de gaz	0	0,0	1	5,0	3	15,0	0	0,0	16	80,0
Infrastructura de telecomunicații	1	5,0	11	55,0	8	40,0	0	0,0	0	0,0
Calitatea apei	0	0,0	2	10,0	10	50,0	3	15,0	6	30,0
Telefonie mobilă	3	15,0	13	65,0	5	25,0	1	5,0	0	0,0

Anexa 5. Forme organizatorico-juridice de cooperare intercomunitară

Reieșind din cadrul legal existent, am putea sublinia următoarele forme organizatorico-juridice de cooperare intercomunitară:

1. Întreprindere municipală (ÎM)

Actele normative de bază ce reglementează Întreprinderea municipală ca formă organizatorico-juridică sînt Codul civil, Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03.01.1992 și Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994 cu privire la aprobarea Regulamentului-model al întreprinderii municipale.

Întreprinderea municipală este agentul economic cu personalitate juridică, constituit în exclusivitate pe baza proprietății municipale, care, prin utilizarea ei judicioasă, produce anumite tipuri de mărfuri (producție), execută lucrările și prestează serviciile, necesare pentru satisfacerea cerințelor fondatorului (ale unității administrativ-teritoriale fondatoare) și pentru realizarea intereselor sociale și economice ale colectivului de muncă.

Întreprinderea este în drept să practice orice gen de activitate exceptînd cele interzise de legislație. Anumite genuri de activitate, asupra cărora se extinde prerogativa antreprenoriatului de stat, pot fi practicate de întreprindere numai în baza licențelor eliberate conform prevederilor legale. În condițiile legii, întreprinderea poate crea filiale și reprezentante care au dreptul să-și deschidă subconturile lor. De asemenea, ÎM se poate asocia în baza unui acord special cu alte unități economice în uniuni, asociații, conerne și alte societăți, conform principiului ramural, teritorial sau altor principii, pentru a-și lărgi posibilitățile în cadrul realizării și protecției intereselor comune ale participanților – de producție, tehnico-științifice, sociale etc.

ÎM are în calitate de fondatori doar autorități publice locale (Consiliul local). Actele constitutive ale ÎM sunt decizia Consiliului local cu privire la înființarea întreprinderii și statutul ÎM.

Deși forma organizatorico-juridică de întreprindere municipală presupune existența doar a unui singur fondator, totuși, aceasta a fost enunțată ca fiind o eventuală formă de asociere a mai multor autorități publice locale, deoarece există posibilitatea legală ca *statutul ÎM* să prevadă o astfel de organizare a organelor de conducere și control al ÎM, care să permită asocierea altor APL (împuternicirile fondatorului și ale altor APL fiind echilibrate).

Astfel, conform prevederilor legale, Statutul întreprinderii trebuie să includă următoarele date:

- denumirea hotărîrii fondatorului privind aprobarea statutului întreprinderii, numărul și data adoptării ei. Înscrisura privind denumirea, numărul și data hotărîrii organului autoadministrării locale despre aprobarea statutului întreprinderii se face în colțul drept de sus al foii de titlu a statutului și se confirmă prin semnătura olografă a conducătorului organului autoadministrării locale și aplicarea ștampilei acestui organ;
- denumirea (firma) întreprinderii și sediul întreprinderii (în firmă se folosește cuvîntul "municipal(ă)");
- scopurile și genurile de activitate ale întreprinderii;
- mărimea și componența patrimoniului, trecut din proprietatea municipiului respectiv la bilanța întreprinderii nou-create (fondul statutar sau capitalul social);
- modul de posesiune, folosință și dispunere de fondul statutar, precum și schimbarea lui, sursele de formare a patrimoniului întreprinderii, modul de

- repartizare a venitului (beneficiului net) și de acoperire a pierderilor;
- principiile de instituire și activitate a organelor administrative și de control ale întreprinderii, competențele lor;
- modul de reorganizare și lichidare a întreprinderii.

În statut pot fi incluse, de asemenea, și alte prevederi care să specifice particularitățile activității întreprinderii și care nu vor contraveni legislației, altor acte normative și guvernamentale.

Bunurile municipale, pe care fondatorul le-a transmis întreprinderii, aparțin acesteia numai în limitele dreptului gestiunii lor economice. Patrimoniul întreprinderii se constituie din fonduri fixe și mijloace circulante, precum și din alte valori, costul cărora este reflectat în balanta autonomă a întreprinderii.

Patrimoniul ÎM se formează din următoarele surse: cotele bănești și materialele fondatorului (capitalul social); veniturile obținute din comercializarea producției, prestarea lucrărilor, serviciilor, precum și din alte genuri de activitate; veniturile aduse de hîrțile de valoare; creditele băncilor și ale altor creditori; investițiile capitale și subvențiile bugetare locale; veniturile provenite din închirierea bunurilor sau din organizarea concursurilor, loteriilor și altor activități similare; vărsămintele nerambursabile și filantropice, donațiile persoanelor fizice și juridice; alte surse, neinterzise de legislația în vigoare.

Pentru obligațiile sale ÎM poartă răspundere cu întreg patrimoniul său. Fondatorul nu poartă răspundere pentru obligațiile întreprinderii, iar întreprinderea nu este răspunzătoare pentru obligațiile fondatorului.

Administrarea întreprinderii este efectuată, în conformitate cu statutul ei, de către conducătorul (managerul) acesteia, pe care îl numește și eliberează din funcție fondatorul. În caz de necesitate, în structura administrativă a întreprinderii poate fi inclus consiliul-director. Principiile de instituire și funcționare a consiliului-director în aceste cazuri se definesc în regulamentul cu privire la activitatea consiliului-director al întreprinderii, care se aprobă de către fondator. Conducătorul poartă răspundere materială pentru obligațiunile întreprinderii pe care o conduce, precum și pentru neexecutarea sau executarea neconformă a obligațiunilor sale, stipulate în contract.

Întreprinderea își organizează activitatea și își determină perspectivele producerii de sine stătător, reieșind din cererea populației și gospodăriei locale la producția, lucrările și serviciile sale, precum și din necesitatea de a-și asigura dezvoltarea economică și socială și sporirea veniturilor salariaților săi. Relațiile economice și de altă natură ale întreprinderii cu alte unități economice, organizații și cetățeni se derulează pe baze contractuale.

Întreprinderea ține la zi și raportează în modul stabilit datele evidenței statistice, operative și contabile ale activității sale. Controlul asupra activității financiare și economice a întreprinderii este exercitat de fondator. Activitatea financiară și economică a întreprinderii este verificată sistematic de către comisia de revizie (de cenzori) sau revizorul (cenzorul) întreprinderii ori de către o organizație de audit, autorizată în acest scop printr-un contract special.

2. Societatea cu răspundere limitată (SRL)

Societatea cu răspundere limitată este societatea comercială cu personalitate juridică al cărei capital social este divizat în părți sociale, conform actului de constituire și ale cărei obligații sînt garantate cu patrimoniul societății. Reglementări privind SRL se conțin în art.145-155 Cod civil și Legea privind societățile cu răspundere limitată nr.135-XVI din 14.06.2007.

Principalele particularități ale SRL sunt:

- SRL are un capital social minim prevăzut de lege (5400 lei);
- Capitalul social este divizat în părți sociale, al căror quantum se stabilește în funcție de quantumul aportului și include toate drepturile și obligațiile asociatului. Partea socială este indivizibilă, dacă actul de constituire nu prevede altfel. Asociatul poate deține o singură parte socială, care nu este mai mică de un leu. Părțile sociale pot avea mărimi diferite. Partea socială trebuie să se împartă fără rest la o unitate exprimată în lei. Fiecare un leu din capitalul social acordă dreptul la un vot. Societatea eliberează asociatului care a vărsat integral aportul un certificat prin care se atestă deținerea părții sociale și quantumul acesteia.
- Numărul de asociați nu poate fi mai mare de 50. Societatea cu un număr mai mare de 50 de asociați este obligată, în termen de 6 luni, să se reorganizeze, să se lichideze sau să reducă numărul asociaților;
- Asociații nu răspund pentru obligațiile SRL, dar suportă riscul activității acesteia în limita valorii participațiunii lor la capitalul social; asociatul care nu a vărsat în termen aportul subscris răspunde subsidiar pentru obligațiile SRL, în limita părții revărsate;

SRL poate fi constituit de către persoane fizice și/sau juridice, inclusiv statul și unitățile administrativ-teritoriale.

Organele de conducere ale SRL sunt: Adunarea generală a asociaților, Consiliul societății, Administratorul societății și Cenzorul. Adunarea generală a asociaților este organul suprem al SRL, de competența căruia ține soluționarea celor mai importante probleme legate de activitatea societății. Actul de constituire poate prevedea crearea Consiliului societății cu atribuții legate de administrare în perioada dintre Adunările generale. Administratorul/administratorii administrează societatea și o reprezintă. Cenzorul/cenzorii exercită periodic controlul gestiunii societății din proprie inițiativă sau la cererea asociaților.

Deși forma organizatorico-juridică SRL nu este cea mai răspândită și optimă formă pentru asocierea intercomunală, totuși, legislația în vigoare nu interzice crearea SRL a căror fondatori ar fi și autoritățile publice locale. Din acest motiv, trebuie de luat în considerație și această eventuală formă de asociere cu toate avantajele și dezavantajele pe care le prezintă.

3. Societatea pe acțiuni (SA)

Societate pe acțiuni (SA) este societatea comercială al cărei capital social este divizat în acțiuni și ale cărei obligații sînt garantate cu patrimoniul societății. SA este reglementată de prevederile art.156-170 Cod civil și Legea privind societățile pe acțiuni nr.1134-XIII din 02.04.97.

Caracteristici:

- Durata SA este nelimitată, dacă statutul nu prevede altfel.
- SA poate în numele său să dobândească și să exercite drepturi patrimoniale și drepturi nepatrimoniale personale, să aibă obligații, să fie reclamant și pârât în instanța judecătorească.
- Societatea este în drept să desfășoare orice activități neinterzise de legislație. Anumite activități, al căror nomenclator este stabilit de legislație, societatea este în drept să le desfășoare numai în baza licenței.
- Patrimoniul SA se constituie ca rezultat al plasării acțiunilor, al activității sale economico-financiare și în alte temeuri prevăzute de legislație. SA este în

drept să acorde și să atragă împrumuturi în conformitate cu prezenta lege, cu alte acte legislative și cu statutul său. SA răspunde pentru obligațiile sale cu întregul patrimoniu ce îi aparține cu drept de proprietate și nu răspunde pentru obligațiile acționarilor săi. Societatea nu este în drept să acorde împrumuturi, precum și să ofere garanții în vederea achiziționării valorilor mobiliare proprii.

- Acțiunea este un document, (în forma de certificat confecționat prin metodă tipografică; și/sau înscriere în contul personal deschis pe numele proprietarului lor sau deținătorului nominal în registrul deținătorilor valorilor mobiliare ale societății) care atestă dreptul proprietarului lui (acționarului) de a participa la conducerea societății, de a primi dividende, precum și o parte din bunurile societății în cazul lichidării acesteia. Acțiunile societății pot avea valoare nominală care trebuie să se împartă la un leu. Valoarea nominală a acțiunii se aprobă de adunarea constitutivă sau de adunarea generală a acționarilor și se indică în documentele de constituire ale societății și în alte documente prevăzute de prezenta lege și de legislația cu privire la valorile mobiliare. Statutul societății stabilește acțiunile plasate de societate. Acțiunile plasate se înregistrează în mod obligatoriu în Registrul de stat al valorilor mobiliare, ținut de Comisia Națională a Pieței Financiare. Sînt considerate plasate acțiunile achitate în întregime de primii lor achizitori (subscriitori), înregistrate în Registrul de stat al valorilor mobiliare și în registrul acționarilor societății.
- Obligațiunea este un titlu financiar de împrumut care atestă dreptul deținătorului de obligațiuni de a primi de la emitentul ei valoarea nominală sau valoarea nominală și dobînda aferentă în mărimea și în termenele stabilite prin decizia de emisie a obligațiilor. Valoarea nominală a obligațiunii societății trebuie să se împartă la 100 de lei. Termenul de circulație a obligațiilor este de cel puțin un an. Deținătorii de obligațiuni apar în calitate de creditori ai societății. Obligațiunile se plătesc numai cu mijloace bănești și nu pot fi plasate în scopul de a constitui, întregi sau majora capitalul social al societății. Valoarea nominală a tuturor obligațiilor plasate ale societății nu trebuie să depășească mărimea capitalului ei social.
- SA este obligată să asigure ținerea registrului deținătorilor valorilor mobiliare, care va cuprinde: datele principale privind societatea emitentă; balanța valorilor mobiliare ale societății emitente; conturile personale ale persoanelor înregistrate în registru (proprietari sau deținători nominali ai valorilor mobiliare ale societății), cu indicarea claselor și numărului de valori mobiliare care le aparțin, valorii lor de achiziție, precum și a grevării de dreptul de proprietate asupra acestor valori mobiliare; înscrieri privind cesiunea dreptului de proprietate asupra valorilor mobiliare ale societății; precum și alte înscrieri și documente prevăzute de legislația cu privire la valorile mobiliare. Registrul deținătorilor valorilor mobiliare poate fi ținut atît de însăși societatea, cît și de registrator, în temeiul contractului cu privire la ținerea registrului. Dacă numărul persoanelor înregistrate în registrul deținătorilor valorilor mobiliare este de peste 50, ținerea registrului societatea o va transmite registratorului. În cazul în care societatea nu îndeplinește această cerință, ea va fi obligată să încheie contract cu registratorul numit de Comisia Națională a Pieței Financiare.

Fondatori: Persoane fizice, persoane juridice, unitățile administrativ-teritoriale, întreprinderile de stat și municipale. Numărul fondatorilor societății pe acțiuni nu este limitat.

Capitalul social al SA nu poate fi mai mic de 20000 lei. Capitalul social se constituie din valoarea aporturilor primite în contul achitării acțiunilor și va fi egal cu suma valorii nominale (fixate) a acțiunilor plasate, dacă aceasta a fost stabilită. Mărimea capitalului

social se indică în statut, bilanț, registrul acționarilor și pe foaia cu antet ale societății.

Aporturi la capitalul social pot fi: mijloace bănești; valorile mobiliare plătite în întregime; alte bunuri, inclusiv drepturi patrimoniale sau alte drepturi care pot fi evaluate în bani; obligațiile (datoriile) societății față de creditori. Obiectele proprietății publice ce nu sînt supuse privatizării pot fi transmise societății în calitate de aport la capitalul social numai cu drept de folosință.

Aporturi la capitalul social nu pot fi: evaluarea în bani a activității fondatorilor pentru înființarea societății, precum și a activității de muncă a acționarilor care lucrează în societate; obligațiile (datoriile) fondatorilor, acționarilor societății și ale altor persoane; bunurile mobiliare și imobiliare neînregistrate, inclusiv produsele activității intelectuale, supuse înregistrării în conformitate cu legislația; bunurile aparținînd achizitorului de acțiuni cu drept de administrare economică sau gestionare operativă, fără acordul proprietarului acestor bunuri; bunurile destinate consumului curent al populației civile, bunurile a căror circulație este interzisă ori limitată de actele legislative.

Funcționarea SA: SA este una din cele mai complexe forme organizatorico-juridice. Administrarea corporativă se efectuează prin intermediul organelor interne, a căror competență este strict delimitată.

Organele de conducere ale societății sînt: adunarea generală a acționarilor; consiliul societății; organul executiv; comisia de cenzori. În societatea cu un număr de acționari mai mic de 50, atribuțiile consiliului societății pot fi exercitate de adunarea generală a acționarilor. Structura, atribuțiile, modul de constituire și de funcționare a organelor de conducere ale societății sînt stabilite de Legea privind societățile pe acțiuni, de statutul și de regulamentele societății.

Adunarea generală a acționarilor este organul suprem de conducere al SA și se ține cel puțin o dată pe an și are următoarele atribuții exclusive privind activitatea societății. Consiliul societății reprezintă interesele acționarilor în perioada dintre adunările generale și, în limitele atribuțiilor sale, exercită conducerea generală și controlul asupra activității societății.

Organul executiv al societății asigură îndeplinirea hotărîrilor adunării generale a acționarilor, deciziilor consiliului societății și este subordonat: consiliului societății și adunării generale a acționarilor, dacă aceasta este prevăzută de statutul societății. Organul executiv al societății poate fi colegial (comitet de conducere, direcție) sau unipersonal (director general, director). Statutul societății poate prevedea existența concomitentă a două organe executive. În acest caz, organul executiv unipersonal îndeplinește și funcția de conducător al organului executiv colegial. Organul executiv al societății prezintă autorităților administrației publice centrale sau locale fondatoare rapoartele privind activitatea economico-financiară a societății, în care cota statului reprezintă 50% plus o acțiune, și, după caz, rezultatele auditului independent al rapoartelor financiare anuale. Comisia de cenzori a societății exercită controlul activității economico-financiare a societății și se subordonează numai adunării generale a acționarilor. Numărul cenzorilor trebuie să fie impar. În cazul în care statul deține cel puțin 20% din capitalul social, unul dintre cenzori va fi propus pentru alegere adunării generale a acționarilor de autoritățile centrale de specialitate ale administrației publice și/sau, după caz, de autoritățile administrației publice locale.

4. Întreprindere intercomunală (ÎIC)

Această formă organizatorico-juridică ar fi cea mai acceptabilă și practică formă de asociere a autorităților publice locale pentru prestarea serviciilor de gospodărie comunală. Actualmente, însă această formă nu este reglementată de legislația Republicii Moldova. În prezent, pe agenda autorităților publice este pus în discuție

necesitatea elaborării unui asemenea proiect de lege care va avea scopul de a introduce în legislația Republicii Moldova instituția întreprinderii intercomunale.

	Forme de organizare	Avantaje	Dezavantaje
1.	Întreprindere Municipală	<ul style="list-style-type: none"> • Întreprindere autonomă, cu bilanț, patrimoniu și buget propriu; • ÎM de obicei, se formează pe baza unor servicii, direcții subdiviziuni ale APL, există experiența de lucru pentru realizarea lucrărilor sau serviciilor respective; • asigurarea parțială cu resurse publice; • control direct de către APL a managementului întreprinderii; • posibilitatea influențării de către APL a costurilor serviciilor furnizate de către ÎM; • Posibilitatea de atragerea a resurselor nerambursabile prin participarea în cadrul programelor de finanțare externă, inclusiv ale Uniunii Europene; • Prestarea serviciului din numele autorităților publice locale; • Introducerea elementelor de management privat în activitatea serviciului; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dotarea serviciului și finanțarea unei mari părți din serviciile prestate vor fi solicitate de la fondator; • Performanțele ÎM pot decadea urmare a intervențiilor nejustificate ale fondatorului; • Costuri mici a serviciilor din cauza unor politici populiste; • Probabilitate mare de dependență bugetară; • Probabilitatea unui management ineficient al ÎM din cauza dependenței morale a conducerii ÎM față de fondator; • probabilitate mare a plafonării economice - lipsa dorinței de a identifica soluții pentru eficientizarea activității ÎM, deoarece piața de desfacere oricum există; • Probabilitate mare de păstrare a personalului vechi și a metodelor vechi de organizare a activității;
2.	Societate Răspundere Limitată cu	<ul style="list-style-type: none"> • răspunderea limitată a asociaților; • capital minim social 5400 lei; • control asupra managementului; • poate avea un singur asociat. 	<ul style="list-style-type: none"> • răspunderea limitată asociați; • hotărârile privind activitatea SRL se iau în comun de toți asociații; • posibilități mai limitate de acces la surse și granturi externe;
		•răspunderea limitată a	• Cotele de participare

3.	Societate pe Acțiuni	acționarilor; • posibilitatea de a atrage investiții, capitaluri mari; • durata potențială de viață mai ridicată; • transferabilitatea proprietății; dacă unui acționar nu-i convine cum evoluează societatea, el poate să vândă acțiunile.	inegale atrag după sine drepturi inegale; • formalități multiple în procesul activității; • plafon ridicat al capitalului social.
4.	Întreprindere Intercomunală	• cheltuieli investiționale mai mici pentru fiecare APL, decât dacă ar fi fost creată o întreprindere municipală; • posibilitatea furnizării unui serviciu în localitățile în care acesta nu există; • calitate și costuri similare ale serviciilor pentru mai multe localități;	• există probabilitatea dependenței bugetare; • există probabilitatea plafonării economice - lipsa dorinței de a identifica soluții pentru eficientizarea activității întreprinderii intercomunale, deoarece piața de desfacere oricum există (concurenți nu sînt, iar costurile sînt știute).

Anexa 6. Obiectivele și activitățile unor organizații donatoare

Fondul Național de Dezvoltare Regională este creat pentru finanțarea și implementarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională incluse în Documentul unic de program, strategiile de dezvoltare și Planurile Operaționale. Mijloacele Fondului sunt utilizate pentru finanțarea și cofinanțarea programelor și proiectelor care au drept scop:

- a. consolidarea capacităților instituționale și umane la nivel regional pentru elaborarea și implementarea măsurilor și politicilor dezvoltării regionale;
- b. dezvoltarea economică a regiunilor de dezvoltare (sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, atragerea investițiilor, promovarea exportului);
- c. dezvoltarea infrastructurii regionale (drumuri, aprovizionare cu apă și canalizare, asigurarea cu gaze naturale, servicii publice, comunicații etc.);
- d. asigurarea securității ecologice (protecția și conservarea resurselor naturale, prevenirea poluării mediului, utilizarea tehnologiilor relevante nonpoluante;**
- e. dezvoltarea pieței locale a muncii;
- f. extinderea serviciilor sociale în regiuni
- g. dezvoltarea societății civile în regiuni;
- h. dezvoltarea cooperării transfrontaliere;
- i. alte domenii conexe realizării politicii de dezvoltare regională.

Fondul Ecologic Național este o structură de stat care acordă surse de finanțare cu scopul susținerii inițiativelor locale în domeniul protecției mediului și reconstrucția

ecosistemelor. În cadrul programelor finanțate de FEN granturile sunt acordate autorităților administrației publice locale, instituțiilor, întreprinderilor, organizațiilor societății civile din Moldova care activează în domeniu sau realizează proiecte în domeniul de interes al FEN. Domeniile principale de finanțare ale FEN sunt:

- a. Implementarea strategiilor, programelor și planurilor de protecție a mediului;
- b. Finanțarea lucrărilor de proiectare, construcție, reconstrucție și implementarea proiectelor în domeniul alimentării cu apă și canalizare, **colectarea și sortarea deșeurilor și susținerea întreprinderilor de prelucrare sau de neutralizare a lor,** finanțarea lucrărilor de ameliorare a calității bazinului aerian;
- c. **Proiectarea, construcția și amenajarea poligoanelor pentru depozitarea deșeurilor;**
- d. **Realizarea măsurilor sanitare, inclusiv lichidarea gunoiștilor neautorizate,** curățirea fântânilor, izvoarelor, lacurilor etc.;
- e. Investigații științifice în domeniul protecției mediului;
- f. Elaborarea proiectelor zonelor protejate ale patrimoniului natural și ale celui construit;
- g. Organizarea și gestionarea sistemului de informație și cunoștințelor ecologice;
- h. Lichidarea consecințelor calamităților naturale, avariilor de producție, a altor situații ce pot aduce prejudiciu mediului.

Valoarea proiectelor finanțate nu este limitată dar variază de la 50 mii lei la 500 mii lei cu o cofinanțare din partea solicitanților de până la 15%.

USAID este organizație finanțatoare care sprijină implementarea diferitor proiecte în scopul dezvoltării serviciilor publice locale. USAID prin diferite programe contribuie la democratizarea societății prin elaborarea și implementarea unor programe în diverse domenii cum ar fi: mass-media, politici culturale, reforma judiciară, administrația publică și buna guvernare, societate civilă, sănătate publică și alte servicii publice. În cadrul programelor de finanțare oferă granturi pentru proiecte concrete care includ inclusiv următoarele activități:

- a. Dezvoltarea capacității de administrare a serviciilor publice;
- b. Creșterea profesionalismului și competenței manageriale;
- c. Dezvoltarea capacității de transfer, adaptare sau creare de noi cunoștințe și abilități;
- d. Elaborarea studiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare;
- e. Asistență de instruire și consultanță;
- f. Procurare de echipamente, softuri și programe de management, contabilitate, facturare, etc.

Valoarea proiectelor finanțate nu este limitată și variază de la 10 la 50 mii dolari SUA, cu sau fără cofinanțare din partea solicitanților. Cererile de finanțare sunt prezentate lunar sau conform unor date limită stabilite pe programe.

Unul din programele recente ale USAID este programul Proiectul de Susținere a Autorităților Locale din Moldova care se va desfășura pentru o perioadă de patru ani (2012-2016), și este o activitate a cărei buget constituie 9,3 milioane USD. Proiectul este susținut financiar de către Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și implementat la nivel local de către Chemonics International în parteneriat cu

subcontractorii: VNG International, EnCon Services.

Proiectul are scopul de a acorda asistență autorităților publice locale în procesul de elaborare și implementare a politicilor și procedurilor care contribuie la realizarea bunei guvernări, dezvoltarea capacităților de a implementa reforma de descentralizare și realiza responsabilitățile asumate într-un mod transparent, prestarea serviciilor publice de bază care se genereze creșterea economiilor locale, luând în considerare raportul cost / eficacitate și eficiență.

Programul Comun Dezvoltare Locală Integrată este un program de finanțare al PNUD Moldova care contribuie la formarea capacității administrației publice locale de planificare, implementare și monitorizare a programelor sale strategice, și **de prestare a serviciilor publice** cu aportul și participarea comunităților și a societății civile.

În cadrul programului pot fi înaintate proiecte de finanțare orientate, inclusiv, spre dezvoltarea durabilă a mediului prin reducerea impactului ecologic negativ, promovarea eficacității energiei și îmbunătățirea calității mediului. Proiectele finanțate de PNUD/PCDLI susțin:

- a. Elaborarea studiilor, strategiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare
- b. Dezvoltarea capacității instituționale și administrative pentru susținerea proceselor de dezvoltare locală durabilă;
- c. Asistență consultativă și de instruire;
- d. Colaborare între comunități, sectorul privat, societatea civilă pentru planificarea, finanțarea și implementarea inițiativelor de dezvoltare locală durabilă.
- e. Construcții și reconstrucții;
- f. Procurări tehnică, echipamente, programe, etc.

Valoarea proiectelor finanțate nu este limitată și poate ajunge până la 100 mii dolari SUA, cu sau fără cofinanțare din partea solicitanților. Cererile de finanțare sunt prezentate lunar sau conform unor date limită stabilite pe programe.

Proiectul Modernizarea serviciilor publice în Republica Moldova, implementat de GIZ are drept scop crearea de servicii locale îmbunătățite în satele și orașele din Republica Moldova. Domeniile de intervenție ale proiectului sunt: (1) Investiții și tehnologii inovatoare unde se sprijină:

- Capacități consolidate și management modernizat al prestatorilor de servicii
  - Consolidare a cooperării intercomunitare și a participării la nivel local
- și (2) o mai bună coordonare dintre instituții la nivel local, regional și național, prin planificarea și programarea integrată a investițiilor

Beneficiarii proiectului sunt Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agențiile și Consiliile de Dezvoltare Regională și comunitățile rurale sau urbane.

Durata proiectului este Ianuarie 2010 – Decembrie 2016

Propunerea de proiect este bazată pe rezultatele negocierilor bilaterale dintre Guvernul RM și al Germaniei în noiembrie 2009. Partenerul instituțional al proiectului este Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al RM. Contribuția Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) este de 3 milioane Euro. Fondurile adiționale de la BMZ sunt:

3,6 milioane euro (investiții complementare pentru proiectele-pilot și sprijin partenerilor) și 5,3 milioane euro (investiții în dezvoltare regională). În proiect există o co-finanțare din partea Guvernului României de 0,7 milioane Euro și din partea Guvernului Suediei - 3,3 milioane Euro.

Fondul Global de Mediu (The Global Environment Facility – GEF) este un organism internațional unic menit să asigure protecția mediului la nivel global. Misiunea sa, modul de coordonare și gestionare, precum și procedurile de atribuire a proiectelor de finanțare sunt realizate în conformitate cu hotărârile Summit-ului Pământului de la Rio de Janeiro din 1992.

GEF finanțează acțiuni adresate celor șase amenințări globale de mediu: (i) pierderea diversității biologice, (ii) schimbările de climă, (iii) degradarea apelor internaționale, (iv) distrugerea stratului de ozon, (v) degradarea terenurilor și (vi) poluanți organici persistenti (POP).

Scopul general urmărit de proiectele finanțate de GEF este de-a asigura conservarea și administrarea durabilă a beneficiilor globale oferite de mediul natural în care trăim. De aceea, fondurile pe care le oferă vin să completeze alte fonduri la nivel național, fiind exclusiv folosite pentru a obține beneficii de mediu.

Ca mecanism financiar, GEF operează în parteneriat cu trei agenții de implementare ale ONU, anume Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) și Banca Mondială.

Granturile oferite de GEF sunt aplicabile pe regiuni geografice. Aplicații principale pot fi numai organizații neguvernamentale și autorități publice. GEF încurajează cooperarea și parteneriatul activ între ONG administrația centrală și locală, instituții de învățământ, institute de cercetare, sectorul privat.

Suma maximă pentru un grant alocat de GEF este de 50 mii dolari SUA. Fiecare proiect va trebui să aibă o cofinanțare de minimum 35% (recomandabil 50%) din costurile totale ale sale. Proiectele se depun până la sfârșitul primului trimestru al anului la sediile agențiilor partener din regiunea respectivă.